

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Overfredningsnævnet:

Fredningsnævnet:

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

TAKSATIONSKOMMISSIONEN>

TAKSATIONSKOMMISSIONEN
VEDRØRENDE NATURFREDNING

ADRESSE:
SLOTSMARKEN 13, 2970 HØRSHOLM
T.F. 02 76 53 76

REG. NR. 06769.010

30/4 1987

Sag nr. 239. Fredning af en del af Østerhede på Rømø.

Kendelse:

(Meddelt den 30. november 1987)

Overfredningsnævnets afgørelse af 30. april 1987 om erstatning i anledning af fredningen af en del af Østerhede på Rømø, Skærbæk kommune, Sønderjyllands amt er påklaget til taksationskommissionen vedrørende naturfredning af maskinchef H.A. Winther (sagens løbenr. 9).

Taksationskommissionen har den 13. november 1987 besigtiget det fredede areal og forhandlet med maskinchef Winther.

Sønderjyllands amtskommune, plan- og fredningsvæsenet har gjort opmærksom på, at der ved den tidligere erstatningsopgørelse er sket en fejl. Hedearealet på ejendommen er ikke så stort, at det omfattes af naturfredningslovens § 43 a; der bør derfor ved erstatningsfastsættelsen ses bort fra denne bestemmelse.

Maskinchef Winther har for taksationskommissionen nedlagt erstatningspåstand på 100.000 kr. Han har - foruden at fastholde sin tidligere fremførte kritik af fredningens gennemførelse og indholdet af fredningsbestemmelserne - henvist til tabet ved, at ejendommen ikke kan tilplantes med juletræer, og til, at den mulighed for udstykning og bebyggelse, som måske kunne være blevet aktuel inden for en eller to generationers tid, nu er udelukket ved den skete fredning.

Taksationskommissionens bemærkninger:

Det fredede areal må anses for mindre egnet til at anvendes erhvervsmæssigt ved tilplantning med juletræer, idet disse ville være stærkt udsatte for uheldige klimapåvirkninger, hvorfor en produktion næppe ville være rentabel. Der er ved overfredningsnævnets erstatningsfastsættelse allerede taget hensyn til muligheden for, at der lides et vist tab som følge af tilplantningsforbudet, idet overfredningsnævnet har fastsat et tillæg på 1.200 kr. pr. ha til den almindelige fredningserstatning. Der er efter taksationskommissionens opfattelse ikke grundlag for yderligere forhøjelse af erstatningen med henvisning til tilplantningsforbudet.

Efter bestemmelserne i by- og landzoneloven, som var gældende, allerede forinden fredningssagen blev rejst, og efter regionplanen er der ikke grundlag for at antage, at arealet - selv om det ikke var blevet fredet - havde kunnet udstykkes og bebygges inden for en overskuelig årrække. Der kan derfor ikke i anledning af fredningen fastsættes nogen erstatning for

mistet udstyknings- og byggechance.

Taksationskommissionen finder herefter, at der er ydet fuldstændig erstatning for ethvert tab, der skyldes fredningen, når erstatningen fastsættes som sket ved overfredningsnævnets afgørelse, alene med den korrektion som følger af, at også fredningen af hedearealet erstattes efter den højere takst.

Herefter bestemmes:

Erstatningen til maskinchef H.A. Winther for fredning af matr.nr. 786 Kirkeby, Rømø fastsættes således:

2,55 ha á 2.000 kr.

5.100 kr.

Beløbet forrentes som bestemt ved overfredningsnævnets afgørelse af 30. april 1987.

J. Lunøe

Karl Nielsen

Jens Peder Jensen

OVERFREDNINGSNÆVNET>

Overfredningsnævnets afgørelse

af 30. april 1987

om fredning af en del af Østerhede på Rømø, Skærbæk Kommune, Sønderjyllands Amt (sag nr. 2664/86).

Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amts Nordlige Fredningskreds har ved kendelse af 3. februar 1986 bestemt fredning af ca. 45 ha af Østerhede på Rømø. Fredningsområdet omfatter 26 ejendomme (løbenumre) helt eller delvis. Fredningen tilsigter, at strandengene og hede- og rørskovsarealerne i området kan bevares og plejes, at de åbne vandløb og grøfter i området bevares og beskyttes, at fortidsmindet Borrebjerg beskyttes og plejes, og at der sikres et frit udsyn fra landevejen hen over området. Fredningssagen er rejst i 1978 af det daværende fredningsplanudvalg og er efter udvalgets nedlæggelse videreført af Sønderjyllands Amtsråd.

Fredningsnævnets kendelse er påklaget til Overfredningsnævnet af 2 af de berørte ejere samt af Skærbæk Kommunalbestyrelse og Dansk Vandrelaug.

Fredningssagen omfattede oprindeligt yderligere ca. 16 ha. Spørgsmålet om fredning af denne del af det samlede område blev afgjort endeligt ved Overfredningsnævnets afgørelse af 9. marts 1982, hvorved ca. 13 ha blev pålagt fredningsbestemmelser til opretholdelse af arealer-

ne i deres daværende tilstand som strandenge, marsk-, lyng- og rørskovsarealer.

Den ene af de ankende ejere har ønsket fredningen ophævet eller i hvert fald ret til at bebygge og/eller tilplante matr.nr. 786, Kirkeby, Rømø.

Den anden af de ankende ejere har ønsket den del af matr.nr. 31, sstd., hvorpå ejendommens bebyggelse med have er beliggende, udtaget af fredningen samt ønsket ret til opdyrkning af de dele af matr. nr. 31 og den senere tilkøbte matr.nr. 863, sstd., som tidligere har været under plov.

Skærbæk Kommunalbestyrelse har ønsket matr.nr. 476 og matr.nr. 1420 udtaget af fredningen under henvisning til, at disse ejendomme er omfattet af en lokalplan og deri er udlagt til offentligt formål (institutioner). Kommunalbestyrelsen har iøvrigt indstillet, at fredningen gennemføres i princippet som bestemt af fredningsnævnet.

Dansk Vandrelaug har protesteret imod, at fredningsbestemmelserne ikke omfatter udlæg af en sti gennem området, således som det var foreslået af amtsrådet, og har fremsat et ændret forslag til stiforløb.

Sønderjyllands Amtsråd har henstillet fredningsnævnets kendelse stadfæstet med de ændringer, der er ønsket af ejeren af matr.nr. 31 og af Skærbæk Kommunalbestyrelse. Amtsrådet har ikke opgivet planerne om etablering af en sti gennem området, men stiforløbet må overvejes nærmere.

Danmarks Naturfredningsforening har udtalt sig i overensstemmelse med amtsrådet.

I sagens behandling har deltaget 8 af Overfredningsnævnets medlemmer.

Overfredningsnævnet skal enstemmigt udtale:

Det tiltrædes, at området pålægges fredningsbestemmelser med det indhold, som fredningsnævnet har bestemt. Fredningsområdets udstrækning bør dog begrænses som ønsket af ejeren af matr.nr. 31, Kirkeby, og af Skærbæk Kommunalbestyrelse og yderligere således, at matr.nr. 528, sstd., der kun omfatter hus og have, udgår af fredningen. Endvidere bør fredningen ikke være til hinder for opdyrkning af de førnævnte dele af matr.nr. 31 og matr.nr. 863, sstd., men det ligger uden for Overfredningsnævnets kompetence at afgøre, om disse arealer er omfattet af naturfredningslovens § 43 b om strandenge og derfor kun må opdyrkes med amtsrådets tilladelse.

Det tiltrædes således, at fredningen ikke indeholder bestemmelser om offentlighedens færdsel i området. Spørgsmålet om fastlæggelse af en gangsti gennem området er ikke tilstrækkeligt belyst for Overfredningsnævnet og må henskydes til afgørelse under en eventuel senere rejst fredningssag.

Idet fredningsnævnets kendelse ophæves, fastsættes herefter følgende fredningsbestemmelser for det ca. 44 ha store område, som er afgrænset på kortet, der hører til Overfredningsnævnets afgørelse (fredningskortet), og som omfatter de på vedhæftede fortegnelse anførte matrikelnumre helt eller delvis:

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål, at områdets karakteristiske landskab med strandenge, hede- og rørskovsarealer bevares og plejes, at områdets åbne vandløb og grøfter bevares og beskyttes, at fortidsmindet Borrebjerg beskyttes og plejes, og at offentligheden sikres et frit udsyn fra landevejen Tvismark-Havneby hen over det fredede areal og Borrebjerg og ud over Vadehavet.

§ 2. Bevaring af områderne.

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således blandt andet ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres yderligere bebyggelse, medmindre en sådan ændring i områdernes nuværende tilstand er tilladt eller påbudt i de følgende bestemmelser.

§ 3. Terrænændringer.

Som anført i § 2 må der ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og der må ikke foretages opfyldning, planering eller gravning af damme og lignende.

§ 4. Beplantning.

Der må ikke foretages ny beplantning uden for eksisterende bebyggelses- eller havearealer, heller ikke selv om beplantningen ville være lovlig efter landbrugsloven. Eksisterende beplantning kan derimod fjernes uden hensyn til fredningen, og der kan foretages genplantning med de for egnen karakteristiske danske buske og træer.

Uden for eksisterende haver og bebyggelsesarealer må faste hegn kun etableres som almindelige kreaturhegn.

§ 5. Afvanding.

Hede- og rørskovsarealer må ikke afvandes, og der må ikke foretages yderligere afvanding af strandenge.

Fredningen er derimod ikke til hinder for vedligeholdelse af afvandingen af strandengsarealer med åbne grøfter, men ekssi-

sterende vandløb og grøfter må ikke rørlægges.

§ 6. Arealernes drift iøvrigt.

Foranstaltninger, der forringer eller beskadiger områdets strandenge, hede- eller rørskovsarealer, herunder nyopdyrkning og afvanding, er ikke tilladt. Græsning i området skal reguleres på en sådan måde, at der efter fredningsnævnets skøn ikke sker skade på områdets hede- og marskarealer eller på fortidsmindet Borrebjerg.

Fredningen er ikke til hinder for opdyrkning af de arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for dyrkede arealer.

§ 7. Bebyggelse m.v. og andre konstruktioner og anlæg.

Det følger af § 2, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder og lignende indretninger. Efter forud indhentet tilladelse fra fredningsnævnet kan der dog foretages ombygning og tilbygning, der ikke strider mod fredningens formål, og inden for private haver opstilles drivhuse, skure og lignende.

Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Eksempelvis må der ikke anbringes tårne, master og reklamer, opsættes vindmøller eller etableres skydebaner, ride- eller springbaner, væddeløbs- eller motorbaner, oplags- eller lossepladser. Der må ikke henlægges affald eller henstilles kasserede maskiner eller biler. Mødding- og kompostpladser i tilknytning til eksisterende bebyggelse er dog tilladt.

Der må ikke anbringes campingvogne o. lign., og der må ikke teltes. Privatbesøgende hos grundejere må dog uden hensyn til fredningen campere eller slå telt op i umiddelbar nærhed af

ejendommens bygninger.

Etablering af mere industriprægede og for en almindelig landbrugsejendom væsentligt fremmede landbrugsbygninger som f.eks. pels-, fjerkræ- og svinefarme, gartnerier og planteskoler er ikke tilladt.

§ 8. Veje.

Eksisterende offentlige veje må ikke nedlægges.

§ 9. Naturpleje.

Sønderjyllands Amtsråd har ret til uden udgift for ejeren at lade foretage naturpleje på græsningsarealer og udyrkede arealer til opfyldelse af fredningens formål.

På græsningsarealer kan amtsrådet foretage de nødvendige foranstaltninger til bevarelse af disse arealer, såfremt de ikke afgræsses på en i henseende til fredningsformålet tilfredsstillende måde.

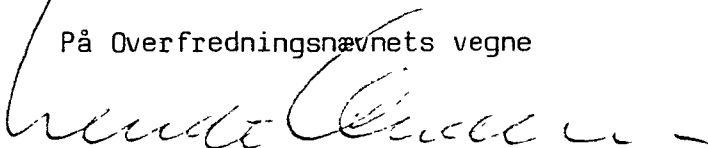
På udyrkede arealer kan amtsrådet lade fjerne selvsåede buske og træer, foretage anden form for pleje, f.eks. græsning eller slåning med henblik på bevarelse og genskabelse af strand-, eng- og lyngarealer. Ved udyrkede arealer forstås i denne forbindelse arealer, der hverken dyrkes eller afgræsses, og arealer, som opgives dyrkningsmæssigt, samt skovarealer i forfald.

Den enkelte plejeforanstaltning kræver vedkommende ejers samtykke eller i mangel heraf fredningsnævnets tilladelse.

§ 10. Dispensationer.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-9 kan meddeles, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål, jfr. naturfredningslovens § 34.

På Overfredningsnævnets vegne

Bendt Andersen
overfredningsnævnets formand

F O R T E G N E L S E

over matrikelnumre, der helt eller delvis er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 30. april 1987 om fredning af en del af Østerhede på Rømø, Skærbæk Kommune, Sønderjyllands Amt (sag nr. 2664/86).

Af Kirkeby, Rømø:

Matr.nr. 3, 7, 8, 31, 85, 124, 143, 154, 176, 192, 200, 234, 257, 285, 306, 309, 370, 462, 602, 613, 637, 649, 786, 792, 793, 795, 863, 869, 1151, 1258 og 1368.

FREDNINGSNÆVNET >

REG. NR. 6769

3/2-1986

Den 3. februar 1986 afsagde fredningsnævnet for
Sønderjyllands amts nordlige fredningskreds i sag

F. 53/79

Fredning af Østerhede
med Borrebjerg på Rømø -
2. etape,

sålydende

K E N D E L S E:

Fredningsplanudvalget for Sønderjyllands amt
anmodede ved skrivelse af 13. januar 1977 fredningsnæv-
net om at rejse fredningssag for Østerhede med Borrebjerg
på Rømø 1. etape, idet 1. etape alene vedrørte en enkelt
lodsejer, gårdejer Jens Bejer Clausen, hvis sag frednings-
planudvalget ønskede skulle behandles hurtigst muligt af
hensyn til hans videre dispositioner med sin ejendom. 1.
etape vedrører ca. 16 ha syd og vest for Borrebjerg og

udgør arealmæssigt set den centrale del af hele det påtænkte fredede areal. Fredningsnævnet afsagde kendelse om fredning den 29. september 1978. Ved kendelse af 9. marts 1982 afsagde overfredningsnævnet kendelse for etape 1. Ved kendelsen udtog overfredningsnævnet ca. 3 ha af den oprindelige påstand, således at etape 1 nu udgør ca. 13 ha.

Ved skrivelse af 28. december 1978 rejste fredningsplanudvalget fredningssag for Østerhede med Borrebjerg på Rømø 2. etape, et område på ca. 47 ha umiddelbart nord for Havneby mellem landevej 507 og Vadehavet.

Sagen er bekendtgjort i Statstidende, Jydske Tidende og Der Nordschleswiger den 31. marts 1979 og i By og Land den 4. april 1979.

Sagen om fredning af etape 2, der skal ses i sammenhæng med etape 1, har beroet på afgørelse vedrørende etape 1.

Fredningspåstanden angår følgende matr. nr.e eller dele deraf:

Matr. nr. 3, 7, 8, 31, 85, 124, 143, 154, 176, 192, 200, 234, 257, 285, 306, 309, 370, 462, 476, 528, 602, 613, 637, 649, 786, 792, 793, 795, 863, 869, 1151, 1258, 1368 og 1420, alle Kirkeby, Rømø.

Fredningspåstanden går i det væsentlige ud på, at arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, og at offentligheden skal sikres en passende adgang til området.

Fredningsområdet ligger i landzone bortset fra

det sydligste areal på ca. 17,6 ha, der er i byzone, men ikke medtaget i Skærbæk kommunes kommuneplan 1984. I "dispositionsplan for Skærbæk kommune, 1973" er området udlagt som grønt område.

Det samlede fredningsområde er delvis omfattet af naturfredningslovens strandbeskyttelseslinie og af beskyttelseslinien fra det fredede fortidsminde Borrebjerg samt naturfredningslovens bestemmelser om heder og strandenge.

De berørte lodsejere har været indkaldt til møde den 15. november 1982. Foruden en række lodsejere var mødt Lindet skovdistrikt, Sønderjyllands amtsråd, Danmarks Naturfredningsforening, naturfredningsrådet og Foreningen af Venner af Rømø's Natur, der har fremsat bemærkninger til fredningssagen.

På mødet udtalte Valdemar Kjær, at han gerne ønsker matr. nr. 528 Kirkeby udtaget af det fredede område. Han ønsker sin bevoksning bevaret, og han er interesseret i at udstykke sin ejendom til byggegrunde.

Fredningsnævnet afviser de af lodsejeren nedlagte påstande.

Ifølge fredningspåstand af november 1982 skal det være fredningsmyndighederne tilladt at udlægge stier for at sikre offentlighedens adgang til området. På mødet den 15. november 1982 bemærkede professor Jens Tyge Møller for naturfredningsrådet, at han ikke ønsker stier udlagt. Flere lodsejere ønskede ikke stiudlæg, mens andre lodsejere fandt stiudlæg ubetænkeligt. Repræsentan-

ten for Danmarks Naturfredningsforening mente, at færdselen bør kanaliseres.

I skrivelse af 24. marts 1985 har Danmarks Naturfredningsforening, lokalkomitéen for Tønder og omegn, nedlagt påstand om, at der etableres en gangsti fra Havneby via Borrebjerg til Kromose. Lokalkomitéen finder, at det er af stor betydning, at offentligheden sikres en færdselsmulighed til fods langs Rømøs østkyst.

I skrivelse af 19. februar 1985 har Foreningen Dansk Vandrelaug støttet naturfredningsforeningens påstand om stiudlæg.

Fredningsnævnet har vedtaget ikke for tiden at udlægge stier.

I skrivelse af 25. juni 1984 har Sønderjyllands amtskommune, fredningsafdelingen, meddelt, at fredningsafdelingen ved besigtigelse har konstateret, at et areal på ca. 65x20 m, del af matr. nr. 31 Kirkeby, jfr. nedenfor § 6, stk. 4, i fredningsbestemmelserne, er ulovligt opdyrket (kartoffelmark) sandsynligvis i foråret 1984. Spørgsmålet om ulovlig opdyrkning af nævnte areal er behandlet af fredningsnævnet i sag F. 95/84. Ejere af nævnte areal, Jette og Svend Christensen, har svaret, at arealet ikke er nyopdyrket. Fredningsafdelingen har derefter i skrivelse af 5. oktober 1984 udtalt blandt andet:

" Udfra studier af flyvefotos fra 1975 kan det ikke udelukkes, at arealet har været dyrket på dette tidspunkt. Hvorvidt arealet har været dyrket ved fredningssagens start, kan ikke afgøres med bestemthed.

På grund af området karakter, hvor arealerne, der støder op til kartoffelmarken, henligger i græs, finder fredningsafdelingen, at det nu opdyrkede areal også bør henligge som græsningsareal fremover. Fredningsafdelingen skal derfor henstille til fredningsnævnet af afgøre, hvorvidt der skal udbetales erstatning for evt. mistet dyrkningsret."

I skrivelse af 20. marts 1985 har Jette og Svend Christensen meddelt, at de ønsker at etablere en minkfarm på deres ejendom, matr. nr. 31 Kirkeby. Hvis dispensation ikke kan gives, påstår de sig tilkendt erstatning.

Fredningsnævnet har vedtaget at nægte godkendelse af minkfarm.

Fredningsnævnet finder, at der knytter sig så væsentlige landskabelige og naturvidenskabelige værdier til området, at det bør undergives fredning efter naturfredningsloven.

Fredningsbestemmelserne for de områder, som er angivet på 2 vedhæftede kort (det ene kort suppleret med angivelse af dyrkningsforhold), og som omfatter 45,38 ha, fastsættes således:

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål, at områdets karakteristiske landskab med strandenge, hede- og rørskovsarealer bevares og plejes, at områdets åbne vandløb og grøfter bevares og beskyttes, at Borrebjerg som et værdifuldt fortidsminde beskyttes og plejes, og at offentligheden sikres et frit udsyn fra landevejen Tvismark til Havneby (landevej 507) hen

over det fredede areal og Borrebjerg og ud over Vadehavet.

Der udlægges ikke for tiden stier.

Fredningen giver ikke offentligheden adgangsmuligheder ud over, hvad der er hjemlet i lovgivningens almindelige bestemmelser.

§ 2. Bevaring af områderne.

De fredede områder skal bevares i deres nuværende tilstand. Der må således blandt andet ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres yderligere bebyggelse, medmindre en sådan ændring i områdernes nuværende tilstand er tilladt eller påbudt i de følgende bestemmelser.

§ 3. Terrænændringer.

Som anført i § 2 må der ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og der må ikke foretages opfyldning, planering eller gravning af damme og lignende.

§ 4. Beplantning.

Der må ikke foretages ny beplantning uden for eksisterende bebyggelses- eller havearealer, heller ikke selv om beplantningen ville være lovlig efter landbrugsloven.

Eksisterende beplantning kan derimod fjernes uden hensyn til fredningen, og der kan foretages genplantning med de for egnen karakteristiske danske buske og træer.

Uden for eksisterende haver og bebyggelsesarealer må faste hegn kun etableres som almindelige kreaturhegn.

§ 5. Afvanding.

Det er tilladt at vedligeholde afvandingen af strandengarealer med åbne grøfter.

Eksisterende vandløb og grøfter må ikke rørlægges.

Der må ikke foretages yderligere afvanding af strandenge.

Hede- og rørskovsarealer må ikke afvandes.

§ 6. Arealernes drift iøvrigt.

Foranstaltninger, der forringer eller beskadiger områdets strandenge, hede- eller rørskovsarealer, herunder nyopdyrkning og afvanding, er ikke tilladt.

Dyrkede arealer, inclusive græs i omdrift eller græs uden for omdrift (strandenge), kan drives som hidtil.

Græsningen skal reguleres på en sådan måde, at der efter fredningsnævnets skøn ikke sker skade på områdets hede- og marskarealer samt på fortidsmindet Borrebjerg.

Et opdyrket areal på ca. 65x20 m, del af matr. nr. 31 Kirkeby, jfr. kortbilag, kan dyrkes som hidtil i nuværende ejer eller ægtefælles besiddelsestid, hvorefter arealet henligger uopdyrket og kan undergives arealpleje som nedenfor anført.

Eksisterende offentlige veje må ikke nedlægges.

§ 7. Bebyggelse m.v. og andre konstruktioner og anlæg.

Det følger af § 2, at der ikke må opføres ny bebyggelse (herunder skure, boder og lignende indretninger).

Efter forud indhentet tilladelse fra fredningsnævnet kan der dog foretages ombygning og tilbygning, der ikke strider mod fredningens formål.

Efter forud indhentet tilladelse fra fredningsnævnet er det ligeledes tilladt inden for private haver at opstille drivhuse, skure og lignende.

Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Eksempelvis må der ikke anbringes tårne, master og reklamer, opsættes vindmøller eller etableres skydebaner, ride- eller springbaner, væddeløbs- eller motorbaner, oplags- eller lossepladser. Henlæggelse af affald og henstilling af kasserede maskiner eller biler er ikke tilladt.

Mødding- og kompostpladser i tilknytning til eksisterende bebyggelse er dog tilladt.

Der må ikke anbringes campingvogne o.lign., og der må ikke teltes. Privatbesøgende hos grundejere må dog uden hensyn til fredningen campere eller slå telt op i umiddelbar nærhed af ejendommens bygninger.

Etablering af mere industriprægede og for en almindelig landbrugsejendom væsentligt fremmede landbrugsbygninger som f.eks. pels-, fjerkræ- og svinefarme, gartnerier og planteskoler er ikke tilladt.

§ 8. Naturpleje.

Sønderjyllands amtsråd har ret til uden udgift for

ejeren at lade foretage naturpleje til delvis opfyldelse af fredningens formål. Det skal være fredningsmyndighederne tilladt at foretage de nødvendige foranstaltninger til bevarelse af græsningsarealerne, såfremt disse ikke afgræsses på en for fredningsnævnet tilfredsstillende måde. På udyrkede arealer gives der fredningsmyndighederne mulighed for at fjerne selvsåede buske og træer, at foretage rydning af skove i forfald, og at foretage anden form for pleje, f.eks. græsning eller slåning med henblik på bevarelse og genskabelse af strandeng- og lyngarealer. Ved udyrkede arealer forstås arealer, der hverken dyrkes eller afgræsses, og arealer, som opgives dyrkningsmæssigt, samt skovarealer i forfald. Plejen foretages efter forudgående aftale med lodsejerne og uden udgift for disse. Såfremt enighed ikke kan opnås, træffer fredningsnævnet afgørelse i sagen.

§ 9. Dispensationer.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-8 kan meddeles, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål, jfr. naturfredningslovens § 34.

Fredningsnævnet har ved anden afgørelse af dags dato fastsat det samlede erstatningsbeløb i anledning af fredningen til 19.800 kr., hvortil kommer omkostningsbeløb og renter. Af disse beløb betaler staten 75% og Sønderjyllands amtskommune 25%.

Fredningsnævnets afgørelse i fredningssagen kan påklages til overfredningsnævnet, Amaliegade 7, 1256 København K., efter reglerne i naturfredningslovens

§ 26. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den klageberettigede.

Ib Lind Larsen

B. Diemer

Chr. Rodenberg

Den 3. februar 1986 afsagde fredningsnævnet for
Sønderjyllands amts nordlige fredningskreds i sag

F. 53/79

Fredning af Østerhede
med Borrebjerg på Rømø -
2. etape,

sålydende

K E N D E L S E :

Fredningsnævnet har ved anden kendelse af dags dato bestemt, at 45,38 ha af et areal umiddelbart nord for Havneby mellem landevej 507 og Vadehavet undergives fredning.

Ejeren af ejendommen under lb.nr. 4 har påstået sig tilkendt erstatning. I skrivelse af 31. marts 1985 fra ejeren udtales:

"Der fremsættes hermed krav om 49.000,-kr. i erstatning for de dispositionsmæssige indskrænkninger, som fredningen påfører mig. Ud fra hensyn til grundpris og herlighedsværdi.

Erstatningskravet er bl.a. fremsat ud fra den opfattelse, at det fremsendte kortmateriale m.v. viser, at der ikke etableres offentlig stiforbindelse og at der ikke pålægges vejen gennem min grund ændrede adkomstforhold."

Ejeren af ejendommen under lb.nr. 7 har forlangt at få en rimelig erstatning i anledning af fredningen.

Ejerne af ejendommen under lb.nr. 14 har krævet erstatning for fredning af deres jord. Da de havde tænkt sig at etablere en minkfarm på ejendommen, søger de også om erstatning, hvis dispensation ikke kan gives.

Ejeren af ejendommen under lb.nr. 16 og dennes ægtefælle har krævet den højst mulige erstatning for fredningen af deres ejendom.

Boet efter ejeren af ejendommen under lb.nr. 18 har krævet erstatning for ejendommens forringelse med hensyn til driftsværdi, handelsværdi m.v. på 5.000 kr. pr. ha.

Det er oplyst, at arealerne under lb.nr. 17 er under jordbrugsdirektoratets midlertidige arealbeholdning.

Fredningsnævnet har vedtaget at yde erstatning på generelt 800 kr. pr. ha.

Der fastsættes en mindsteerstatning på 500 kr. pr. ejendom (løbenummer).

Der betales ikke erstatning for arealer omfattet af byggelinier efter naturfredningslovens § 46 eller § 53.

Der tilkendes ikke erstatning vedrørende arealer i offentligt eje.

En stor del af fredningsområdet er omfattet af naturfredningslovens § 43a eller § 43b. Under henvisning til, at disse bestemmelser trådte i kraft den 1. januar 1984, og at fredningssagen blev bekendtgjort i 1979, findes der at burde tilkendes erstatning med 300 kr. pr. ha for områder omfattet af naturfredningslovens § 43a eller § 43b.

Samtlige områder omfattet af naturfredningslovens § 46 eller § 53 er samtidig omfattet af § 43a eller § 43b.

Det østlige hjørne af matr. nr. 176 Kirkeby er dog omfattet af § 46, men ikke af § 43a eller § 43b.

Der tillægges ejerne af ejendommen under lb.nr. 14 1.000 kr. i erstatning for indskrænkninger i deres kartoffeldyrkningsret.

Erstatning tilkendes herefter således, idet de beregnede beløb afrundes:

Lb.nr. 1. Arweed Peter Jessen ved advokat W. Dahl, Aabenraa:

1,10 ha under fredning,
1,08 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
1,10 ha omfattet af naturfredningslovens § 43a, 500 kr.

Lb.nr. 2. Rømø Udstykning og Ejendom A/S:

Matr. nr. 602.
0,66 ha under fredning,
0,66 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
0,66 ha omfattet af naturfredningslovens § 43a,
Matr. nr. 792.
0,84 ha under fredning,
0,60 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
0,84 ha omfattet af naturfredningslovens § 43a, 500 kr.

Lb.nr. 3. Evangelish-Lutherische Deakonisseanstalt zu Flensburg:

0,89 ha under fredning,
0,73 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
0,89 ha omfattet af naturfredningslovens § 43a, 500 kr.

Lb.nr. 4, Henrik Noer:

0,17 ha under fredning,
0,10 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
0,17 ha omfattet af naturfredningslovens § 43a, 500 kr.

Lb.nr. 5, Mary Schmidt:

0,70 ha under fredning,
0,39 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
0,70 ha omfattet af naturfredningslovens § 43a, 500 kr.

Lb.nr. 6, Jens Chr. Schmidt:

2,36 ha under fredning,
1,38 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
2,36 ha omfattet af naturfredningslovens § 43a, 500 kr.

Lb. nr. 7, Betty Christine Fallesen:

Matr. nr. 85.

1,57 ha under fredning.

Matr. nr. 309.

0,29 ha under fredning 1.500 kr.

Lb.nr. 8, Eigil Hoydal:

Matr. nr. 124.

4,07 ha under fredning,
0,85 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,

3,22 ha
1,87 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b
á 300 kr. 561 kr.

1,35 ha á 800 kr. 1.080 kr.

Matr. nr. 613.

0,83 ha under fredning á 800 kr. 664 kr.

Matr. nr. 637.

0,98 ha under fredning,
0,56 ha omfattet af naturfrednings-
lovens § 46,

0,42 ha omfattet af naturfrednings-
lovens § 43b á 300 kr. 126 kr.

Matr. nr. 649.

2,00 ha under fredning,
1,33 ha omfattet af naturfrednings-
lovens § 46,

0,67 ha omfattet af naturfrednings-
lovens § 43b á 300 kr. 201 kr. 2.800 kr.

Lb.nr. 9, Anders Møller:

2,55 ha under fredning 2.100 kr.

Lb.nr. 10, Brunhilde Albers:

0,74 ha under fredning 600 kr.

Lb. nr. 11, Helga Cornelia Marie Buch:

4,75 ha under fredning,
4,75 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b,
1,21 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
1,68 ha omfattet af naturfredningslovens § 53,
heraf
0,90 ha sammenfaldende med § 46
2,76 ha á 300 kr. 900 kr.

Lb.nr. 12, Herman Georg Dethleffsen m.fl.:

0,20 ha under fredning,
0,05 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
0,20 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b,
0,09 ha omfattet af naturfredningslovens § 53, 500 kr.

Lb. nr. 13, Valdemar Kjær:

0,31 ha under fredning 500 kr.

Lb. nr. 14, Jette og Svend Trier Christensen:

Matr. nr. 31.

4,01 ha under fredning,
2,52 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
1,49 ha
1,27 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b á 300 kr. 381 kr.
0,22 ha á 800 kr. 176 kr.

Matr. nr. 200.

0,59 ha under fredning,
0,53 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
0,06 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b á 300 kr. 18 kr.
Mistet kartoffeldyrkningsret 1.000 kr. 1.600 kr.

Lb.nr. 15, Jens Fredslund Petersen:

0,12 ha under fredning 500 kr.

Lb.nr. 16, Jens Jensen-Holm:

o,17 ha under fredning, omfattet af naturfredningslovens § 43b 500 kr.

Lb.nr. 17, Jordbrugsdirektoratet:

Matr. nr. 370.

o,68 ha under fredning,
o,43 ha omfattet af naturfredningslovens § 46 og § 43b,

o,25 ha á 800 kr. 200 kr.

Matr. nr. 863.

3,55 ha under fredning,
1,48 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,

2,07 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b 621 kr. 900 kr.

Lb.nr. 18, Niels Michael Petersen:

3,38 ha under fredning,
o,51 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
3,38 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b 900 kr.

Lb.nr. 19, Agnete Grangård Olesen:

Matr. nr. 7.

1,40 ha under fredning,
o,58 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
o,82 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b.

Matr. nr. 154.

o,48 ha under fredning,
o,20 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
o,28 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b 500 kr.

Lb.nr. 20, Rømø Menighedsråd:

1,58 ha under fredning,
o,63 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
o,95 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b 500 kr.

Lb.nr. 21, Ida Duhn Gotthardsen:

o,13 ha under fredning,
o,09 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
o,04 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b 500 kr.

Lb.nr. 22, Johanne Marie Jensen:

1,06 ha under fredning,
0,65 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
0,41 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b 500 kr.

Lb.nr. 23, Karl Kristian Thygesen:

0,89 ha under fredning,
0,68 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
0,21 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b 500 kr.

Lb.nr. 24, Skærbæk kommune: 0 kr.

Lb.nr. 25, Motel Vest:

0,61 ha under fredning,
0,61 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
0,61 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b 500 kr.

Lb.nr. 26, Heinz Gumreich:

0,24 ha under fredning,
0,24 ha omfattet af naturfredningslovens § 46,
0,24 ha omfattet af naturfredningslovens § 43b 500 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes fra kendelsens dato med en årlig rente, der er 1% højere end den til enhver tid af Danmarks Nationalbank fastsatte diskonto.

I godtgørelse for advokatbistand under sagens behandling for fredningsnævnet tillægges der de ejere, der har været repræsenteret af advokat W. Dahl, Aabenraa, og advokat K. Lund Kristensen, Vesterbrogade 6D, 8.s., København V., ved advokat C. J. Mazanti, Skærbæk, henholdsvis 1.000 kr. og 2.200 kr., der udbetales direkte til advokaterne.

Det samlede erstatningsbeløb på ialt 19.800 kr.

med renter og omkostninger betales med 75% af staten og 25% af Sønderjyllands amtskommune.

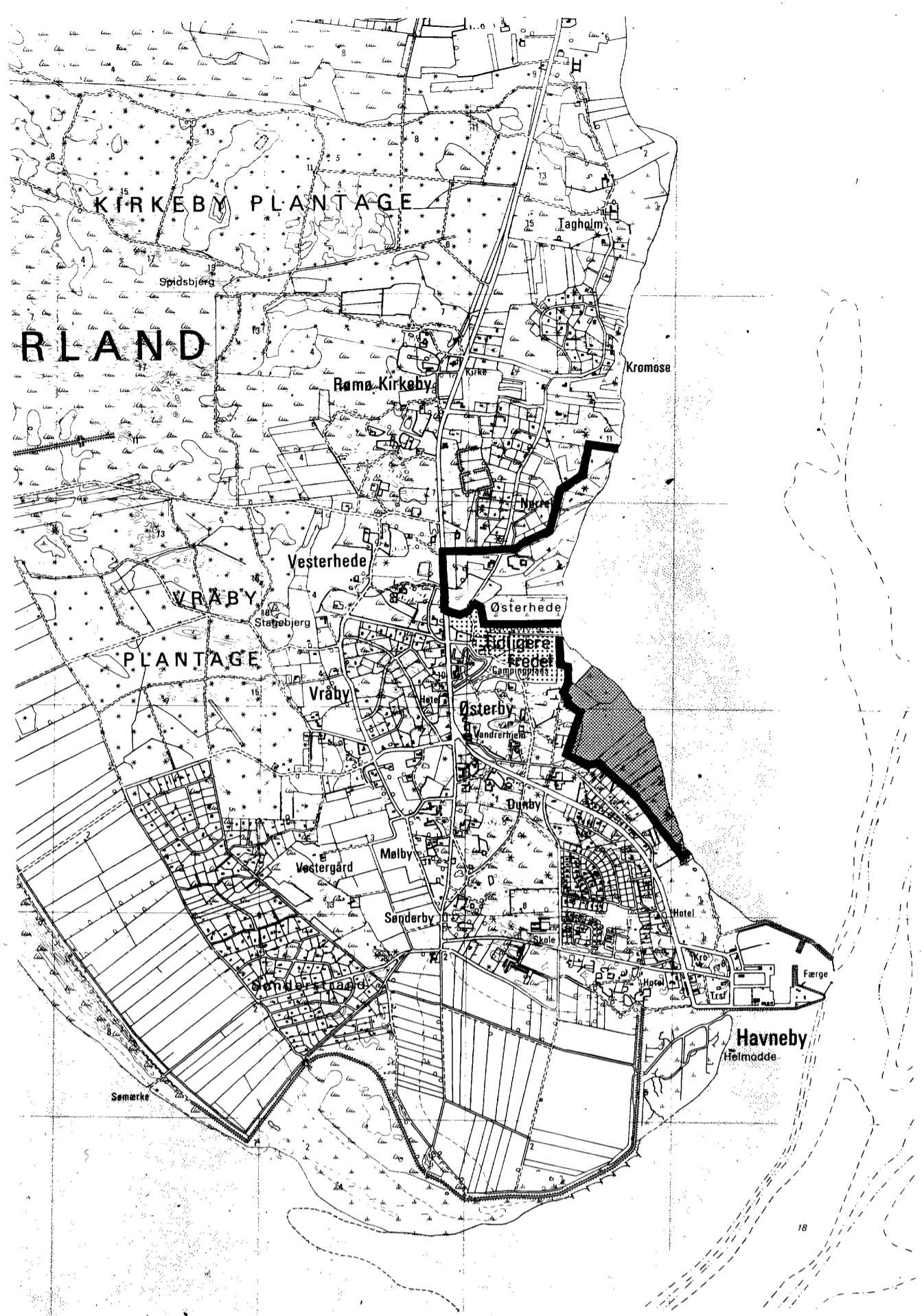
Fredningsnævnets afgørelse kan påklages til overfredningsnævnet, Amaliegade 7, 1256 København K., efter reglerne i naturfredningslovens § 26. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den klageberettigede.

Ib Lind Larsen

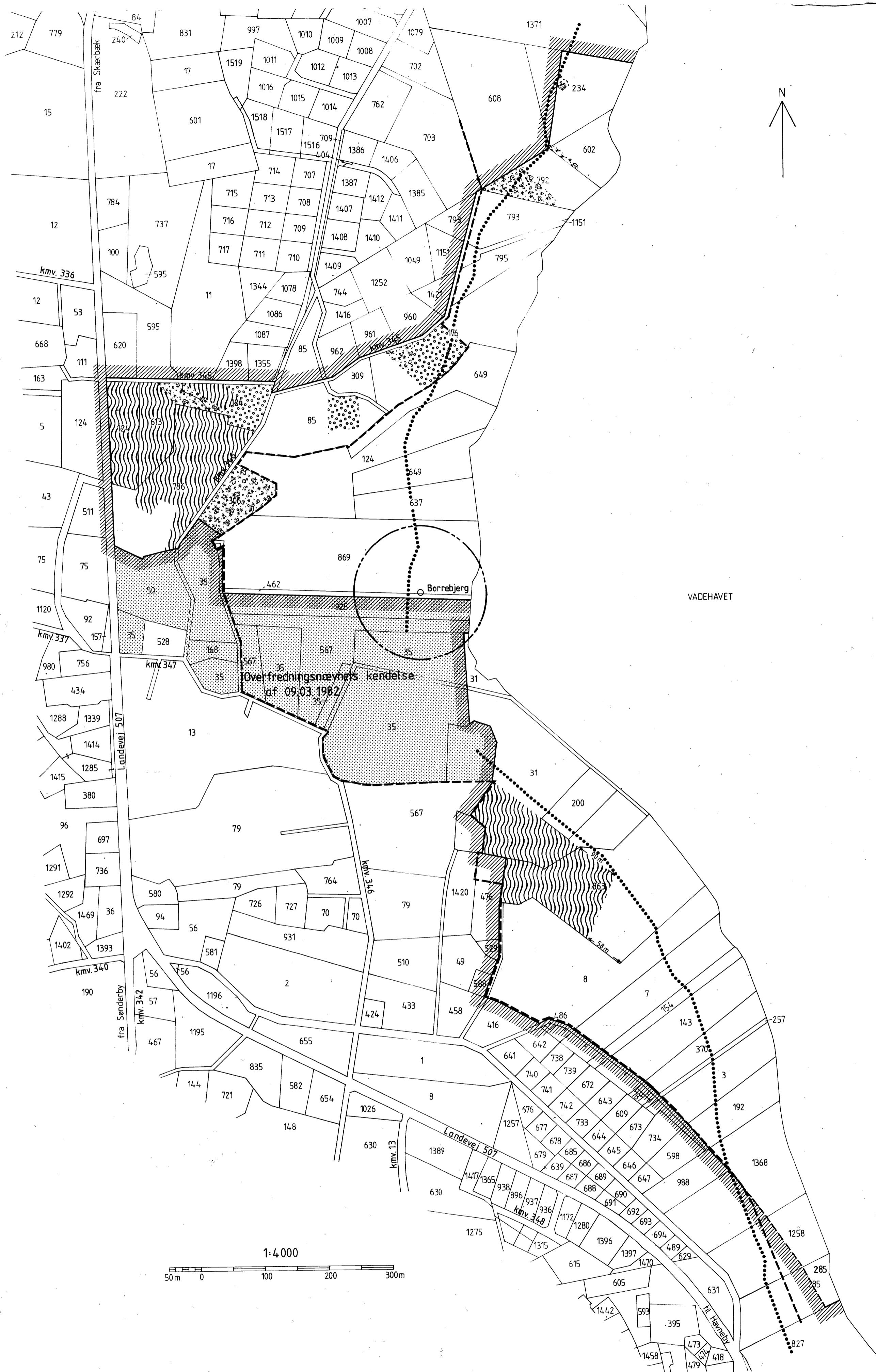
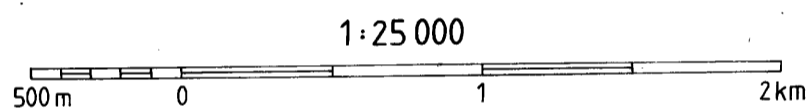
B. Diemer

Chr. Rodenberg

KORT >

GRUNDKORT 1:25 000 FREMSTILLET VED GEODÆTISK INSTITUT.
 UDGAVET AF SØNDERJYLLANDS AMTSKOMMUNE MED G.I.S.
 TILBUDSRETTET FORRETTIGHEDSLOV. COPYRIGHT
 RETTELSELS FORETAGET

REG. NR. 06769.010

FREDNINGSKORT

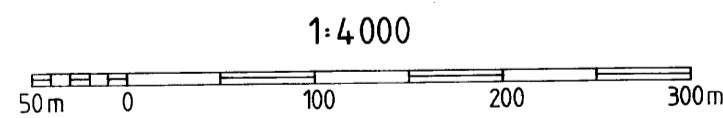
OVERFREDNINGSMÆVNETS
 fredningsafgørelse af April
 1987 i sag nr. 2664/86

Signaturforklaring til kort 1:25 000

- Fredningsgrænse
- Areal beliggende i byzone inden for fredning

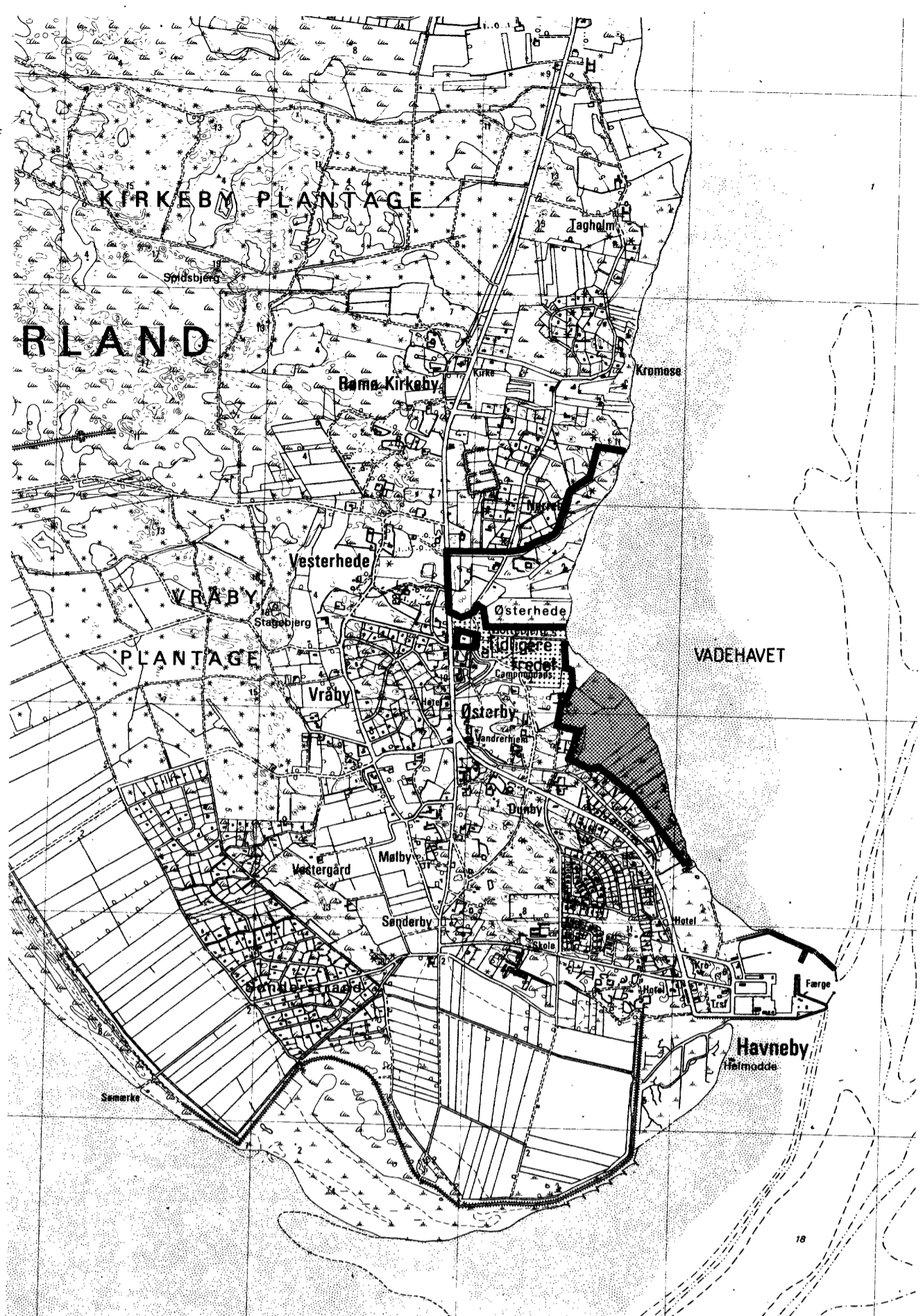
Signaturforklaring til kort 1:4 000

- Fredningsgrænse
- Opdyrkning tilladt
- Skov
- Have
- Tidligere fredet område (1. etape)
- Strandbeskyttelseslinje
- Beskyttelseslinje omkring fortidsminde
- Grænse for områder omfattet af naturfredningslovens §§ 43a og 43b

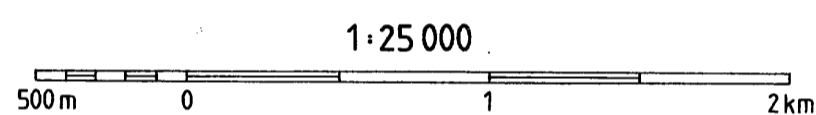

SØNDERJYLLANDS AMTSKOMMUNE TEKNISK FORVALTNING PLAN- OG MILJØADMINISTRATIONEN		Fredning	
		531-2-15 B	
OMRÅDE VED ØSTERHEDE. 2. ETAPE.		8-70-51-1-531-1/82	
Kirkeby, Rømø Skærbæk kommune		1:4000, 1:25 000	
		September 1986	

OVERSIGTSKORT Udsnit af kortblad 1112 III NØ og SØ

TIL TJENSTLIG BRUG VED
SØNDERJYLLANDS AMTSKOMMUNE
SÆRTRYK MED GEODÆTISK INSTITUTS
TILLADELSE (A 400 76)

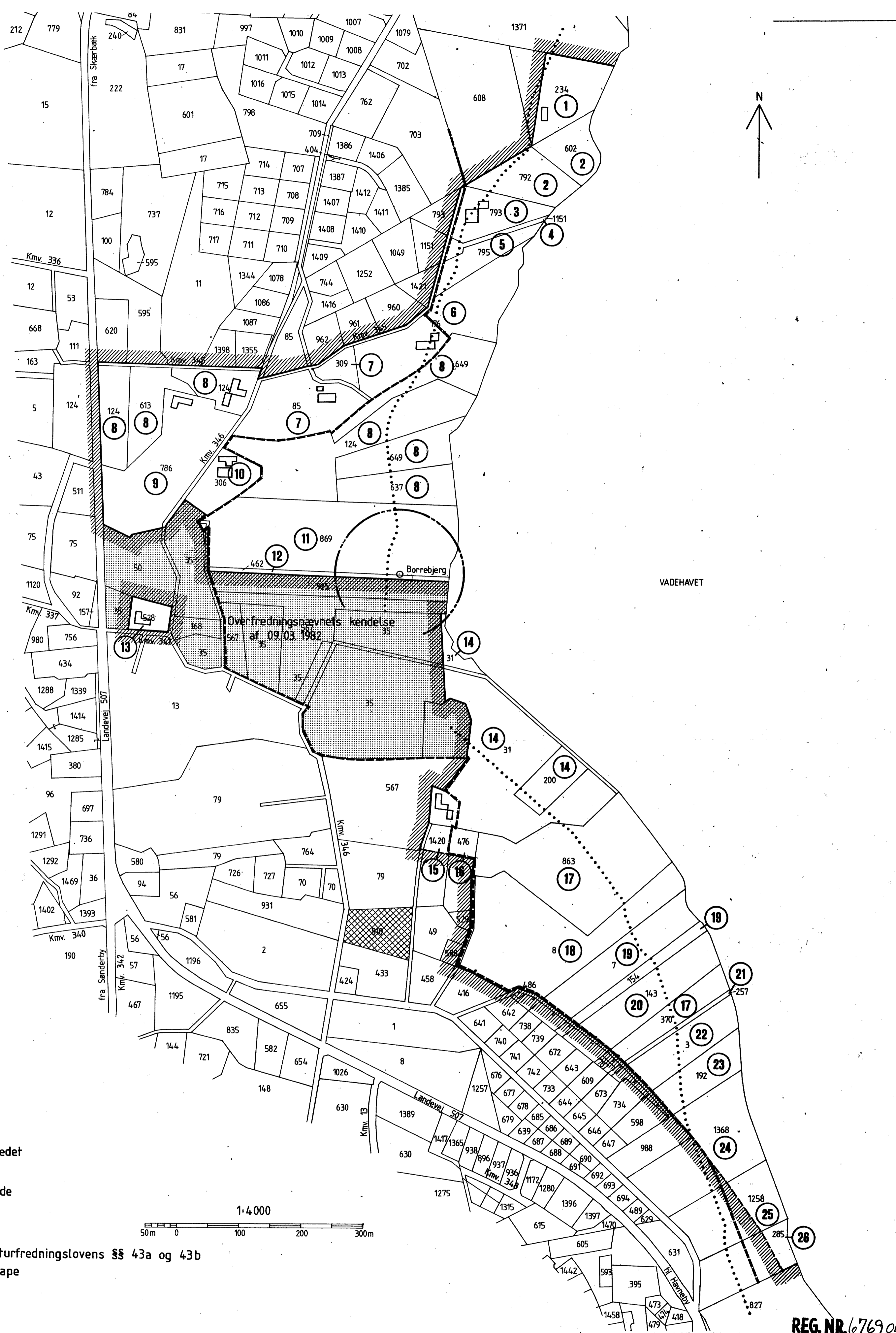

SIGNATURFORKLARING:

- Grænse for område, der ønskes fredet
- Areal beliggende i byzone inden for fredning

SIGNATURFORKLARING:

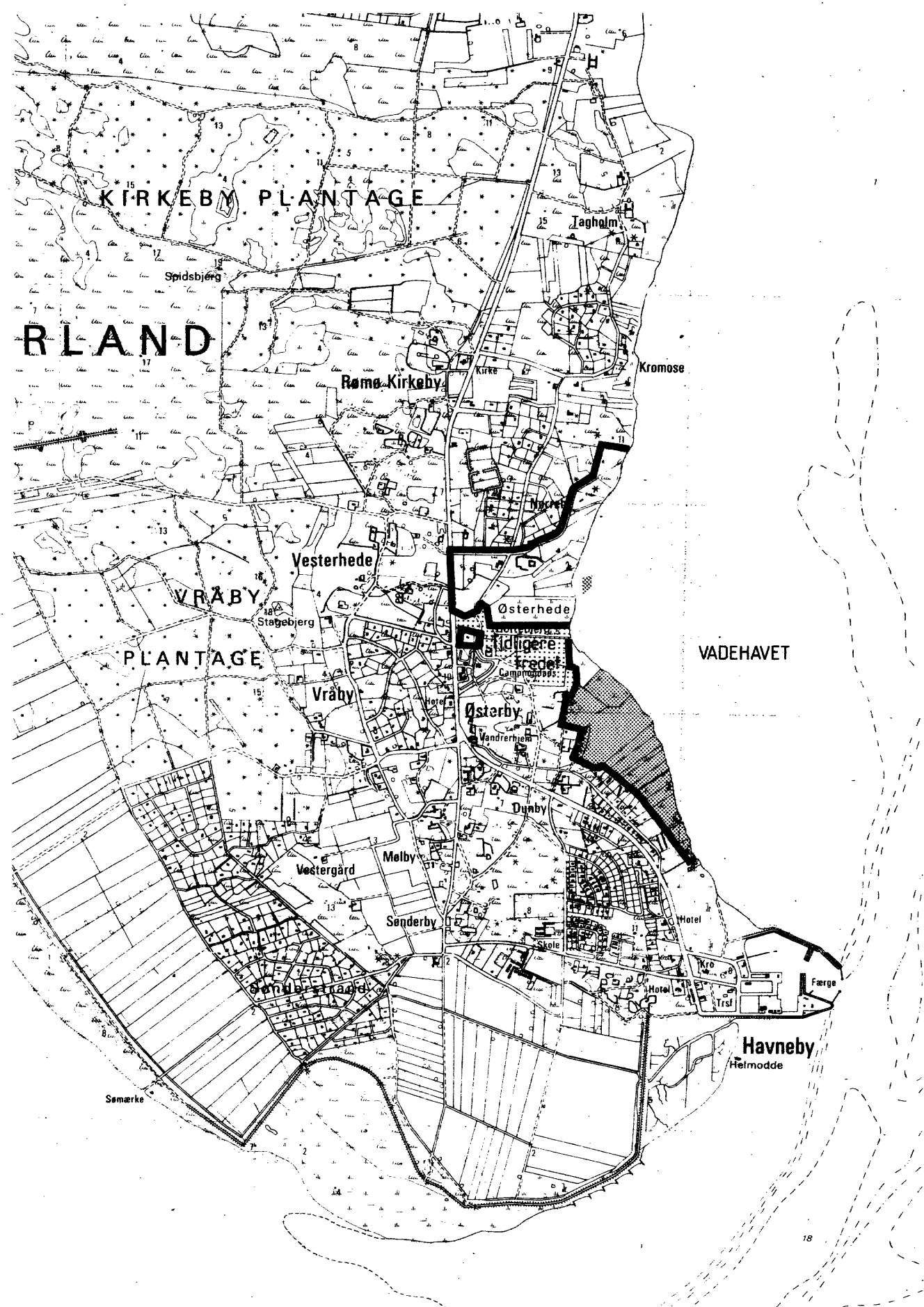
- Grænse for område, der ønskes fredet
- Strandbeskyttelseslinie
- Beskyttelseslinie omkring fortidsminde
- Lodsejrnnummer
- Tidligere fredet område (1. etape)
- Grænse for områder omfattet af naturfredningslovens §§ 43a og 43b
- Areal udtaget af fredningens 2. etape

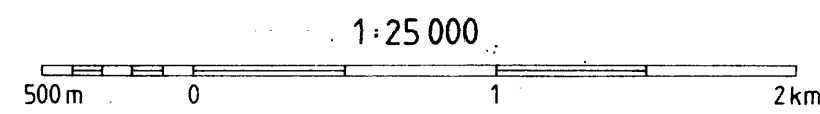
REG. NR. 6769/82

SØNDERJYLLANDS AMTSKOMMUNE TEKNISK FORVALTNING PLAN- OG MILJØADMINISTRATIONEN		
Beregnet	Tegnet	Afd.
14/8-84	a-m h	Fredning
27/11-84		Teg. nr.
13/12-85		531-2-15
HN		J.nr.
		540-90-17-76
		Mål
		1:4000, 1:25000
		Dato
		Oktober 1982

OVERSIGTSKORT Udsnit af kortblad 1112 III NØ og SØ

FOR TÆNSTLIG BRUG JED
SØNDERJYLLANDS AMTSKOMMUNE
SÆRTRAKK MED GEOGRAFISKA INSTITUTETS
TILLADELSE A 400 '9

SIGNATURFORKLARING:

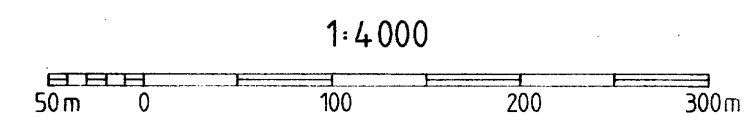
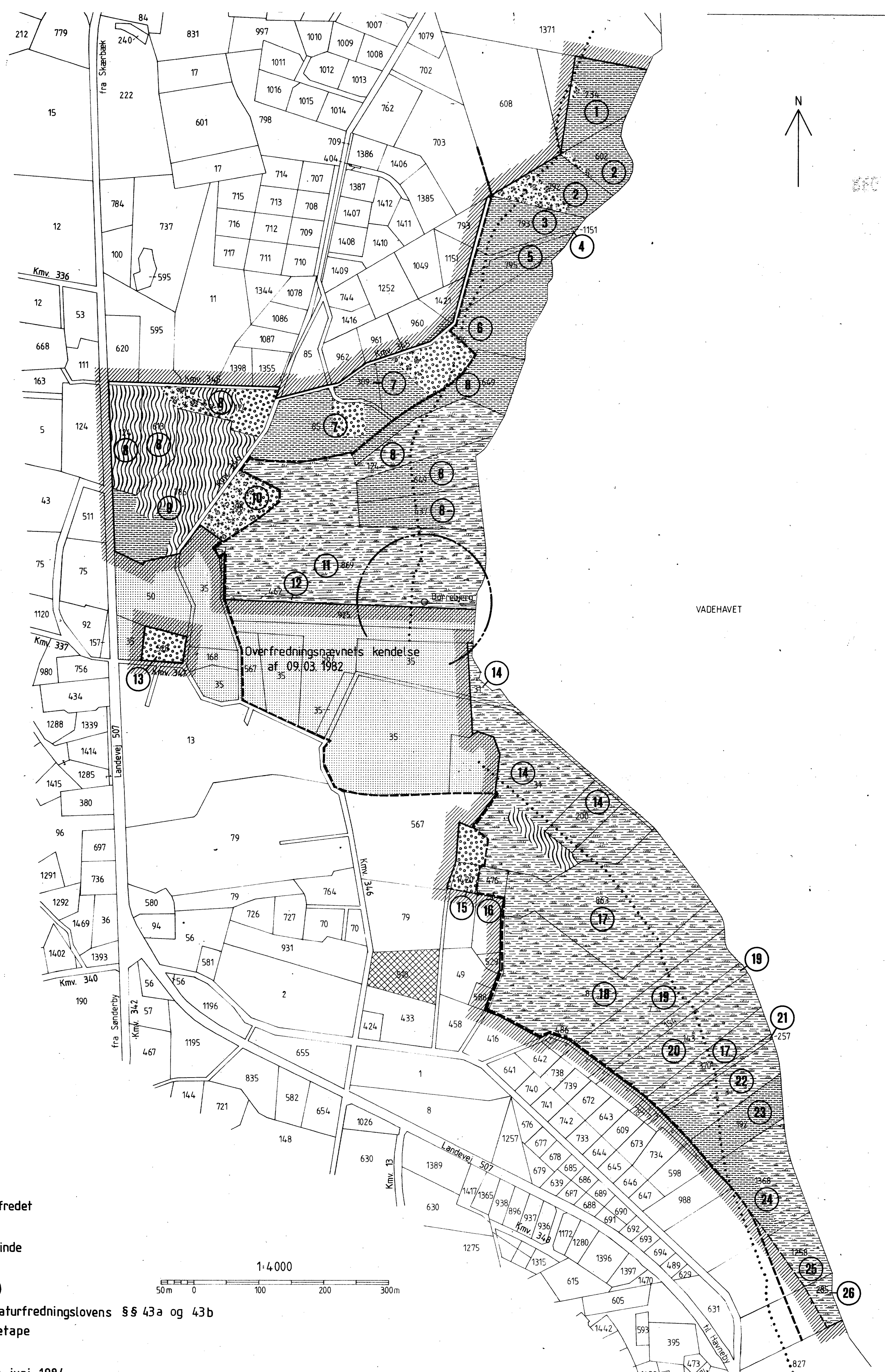
- Grænse for område, der ønskes fredet
- Areal beliggende i byzone inden for fredning

SIGNATURFORKLARING:

- Grænse for område, der ønskes fredet
- Strandbeskyttelseslinie
- Beskyttelseslinie omkring fortidsminde
- Lodsejernummer
- Tidligere fredet område (1. etape)
- Grænse for områder omfattet af naturfredningslovens §§ 43a og 43b
- Areal udtaget af fredningens 2. etape

Dyrkningsforhold iflg. registrering juni 1984

- Græs udenfor omdrift: Strandenge (omfattet af § 43b)
- Udyrkede arealer: Rørskovsarealer og strandsump, omfattet af 43b og hedearealer, delvist omfattet af § 43a)
- Dyrkede arealer, incl. græs i omdrift
- Skov
- Have

REG. NR. 06769.010

SØNDERJYLLANDS AMTSKOMMUNE TEKNISK FORVALTNING PLAN- OG MILJØADMINISTRATIONEN	
Registreret af: a-m h Dato: 14/8-84 27/11-84 13/12-85 HN	OMRÅDE VED ØSTERHEDE. 2. ETAPE. Kirkeby, Røme Skærbæk kommune
Fredning 531-2-15 A 540-90-17-76 1:4.000, 1:25.000 Oktober 1982	

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

SCANNET

Den 11. september 2002 kl. 10.00 afholdt **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt** møde ved ejendommen P. Mærsk Møllers Vej 6, 6792 Rømø, med formanden, dommer Claus Kejser, det amtsrådsvalgte medlem Thomas Lauritzen, Christiansfeld, og det kommunalvalgte medlem Erik Nielsen.

Der foretoges:

J.nr. 18/2002:

Ansøgning fra Therese Thøgersen om tilladelse til bibeholdelse af nogle allerede opstillede bygninger m.v. på ejendommen matr.nr. 31 Kirkeby, Rømø, Skærbæk kommune.

- § 50 -

For Sønderjyllands Amt mødte Karin Schmidt

For Skærbæk kommune mødte kommuneingeniør Niels-Ejnar Bech.

For Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité mødte Søren Eller.

For Friluftsrådet mødte amtsformand Mogens Thomsen.

Ansøger var mødt.

Formanden redegjorde kort for fredningsbestemmelserne og gennemgik i korte træk ansøgningen.

Ansøgeren oplyste, at der fortsat drives ridecenter fra ejendommen samt opdræt af islandske heste. Ridecenteret har hovedsageligt gæster fra "Kommandørgården". Med hensyn til hestestalden og halvtaget, der er opført med fast bund (fliser), bemærkede ansøger, at disse er opstillet midlertidigt. Hun har brug for at bibeholde bygningerne til foderoplagering og til opsadling i den kommende vinter. Der er også turister og rideaktiviteter om vinteren, og hun kan ikke byde gæsterne at sadle op i det fri. Den i ansøgningen nævnte skurvogn er blevet flyttet. Det er hendes hensigt i løbet af efteråret/vinteren at få udfærdiget tegninger over en ny staldbygning, der agtes opført i 2003 og forventes færdig til næste vinter. Det er meningen at søge bygningen flyttet ind i sommerlandet. Vedrørende affaldet på det åbne areal vil dette blive fjernet. Fodertrugene kan flyttes, ligesom sadelhuset er flytbart, idet det er monteret med hjul. Ansøgningen drejer sig herefter om tilladelse til at bibeholde det overdækkede tag, hegnet omkring hestefolden, hestestalden og fodertrugene. Det vil være muligt at få hestene opstaldet andetsteds, og så hente dem, når de skal bruges til ridning.

Der foretoges besigtigelse.

Karin Schmidt bemærkede, at fredningen i sin tid blev rejst for at hindre, at Rømø sommerland blev større. Fredningsgrænsen følger markhegnet, og de bygninger, der ligger øst herfor, er opført på fredet areal. Det er amtets vurdering, at der er sket en ændring af arealernes anvendelse fra landbrug til ridecenter, hvilket er i strid med fredningsbestemmelserne. Ridecenter kan ikke anses som sædvanlig landbrugsmæssig drift. På et tidspunkt konstaterede man, at hestestalden var opført, og ansøgeren fik at vide, at dette krævede en dispensation fra fredningen. En sådan ansøgning blev ikke sendt, og senere konstateredes, at der yderligere - uden tilladelse - var opført et halvtag.

Niels-Ejnar Bech bemærkede, at der er opført 2 bygninger uden tilladelse, ligesom dyreholdet er udvidet - også uden forudgående tilladelse - måske ud fra "at det er lettere at få tilgivelse end tilladelse". Der er givet tilladelse til husdyrhold på 9,5 dyreenheder, svarende til 25 rideheste. I tæt bebyggelse giver det problemer med et større antal dyreenheder, og Teknisk Udvalg har afslået en udvidelse af dyreholdet. Der er nu ca. 16 dyreenheder, og det er ikke lovligt. Der er ikke tegn på, at udvalget er indstillet på at ændre holdning. Ejendommen ligger i byzone, og større husdyrhold kan give problemer med klager fra naboer. Kommunen har igennem 4-5 år kæmpet for at få ansøgeren til at fremsende et konkret forslag til bygninger, men ansøgeren har blot opført bygninger uden tilladelse. Disse opfylder ikke lovgivningens krav.

Ansøgeren henstillede, at man ikke stirre sig blind på antallet af dyreenheder. Ridning er blevet et væsentligt element i øens turisme og af betydning for "Kommandørgårdens" overlevelse.

Karin Schmidt bemærkede, at der for øjeblikket ingen strandbeskyttelseslinie er. Arealet er ikke længere omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Karin Schmidt bemærkede videre, at Amtet indstiller, at der ikke meddeles dispensation til det ansøgte og henholdt sig i øvrigt til indstillingen i skrivelsen af 26. juli 2002.

Niels-Ejnar Bech anførte, at kommunen ikke kan anbefale en dispensation, idet de omhandlede bygninger ikke opfylder tekniske og miljømæssige krav.

Repræsenstanterne fra Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité og Friluftsrådet bemærkede, at de støtter Amtets indstilling.

Sagen blev udsat på Nævnets afgørelse.

Claus Kejser

Den 10. oktober 2002 traf Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt i

FR. 18/2002:

Ansøgning fra Therese Thøgersen om midlertidig dispensation fra fredningen af Østerhede til bibeholdelse af allerede opstillede bygninger m.v. på ejendommen matr.nr. 31 Kirkeby, Rømø, Skærbæk kommune.

følgende

AFGØRELSE

Ved skrivelse af 26. juli 2002 med bilag har Sønderjyllands Amt fremsendt en ansøgning fra Therese Thøgersen om midlertidig dispensation fra fredningen af Østerhede til at bibeholde nogle allerede opstillede bygninger m.v.

Fredningsnævnet har den 11. september 2002 afholdt møde på ejendommen og har efterfølgende fra Amtet indhentet oplysninger om fredningsgrænsens nøjagtige forløb, særligt i relation til de omtalte bygninger. Ifølge et flyfoto med indtegnede grænse ligger såvel en staldbygning som et halvtæg tæt op ad fredningsgrænsen, og kun den sydlige kant og den vestlige ende af halvtæget er udenfor fredningen.

Matr.nr. 31 Kirkeby er noteret som landbrug, og det af sagen omfattede areal er beliggende i byzone. Efter ansøgerens oplysninger under besigtigelsen anvendes ejendommen dels til opdræt af islandske heste, dels som led i et ridecenter tilknyttet Rømø Sommerland.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 30. april 1987 om fredning af en del af Østerhede på Rømø. Fredningen har til formål at bevare områdets karakteristiske landskab med strandenge og hede- og rørskovsarealer samt at pleje området. Endvidere skal fredningen sikre et frit udsyn fra landevejen henover det fredede areal og udover Vadehavet.

Det er i fredningen nærmere bestemt, at området skal bevares i dets nuværende tilstand, og udenfor eksisterende haver og bebyggelsesarealer må faste hegn kun etableres som almindelige kreaturhegn. Foranstaltninger, der forringer eller beskadiger strandenge og hede- og rørskovsarealerne, er i følge § 6 ikke tilladt. Græsningen skal reguleres på en sådan måde, at der efter Fredningsnævnets skøn ikke sker skade på områdets hede- og marskarealer. Fredningen er dog ikke til hinder for opdyrkning af en del af matr.nr. 31. Det er videre bestemt, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder og lignende, og der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Der må således ikke anbringes tårne, master og lignende og heller ikke ride- eller springbaner. Der må ikke henlægges affald.

Ejendommen er ikke længere omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Det fremgår af Amtets skrivelse af 26. juli 2002, at ansøger uden forudgående dispensation har etableret følgende:

- opført en 96 m² stor hestestald og et 200 m² stort halvtag med fast underlag,
- opstillet en skurvogn til brug for sadler m.v.,
- etableret en hesteindhegning med et ikke sædvanligt kreaturhegn,
- henlagt foder, mødding, træoplag og en båd,
- opstillet 2 foderstativer samt
- henlagt affald.

Den 3. april 2002 gav Amtet ansøger påbud om lovliggørelse - enten fysisk eller retligt - og der er herefter fremsendt en ansøgning om dispensation til i 3 år at bibeholde hestestalden og halvtaget.

Det er oplyst, at Skærbæk kommune har givet tilladelse til, at der på arealet er 9,5 dyreenheder, svarende til 25 rideheste. Der har været fremsendt ansøgning om 16 dyreenheder (29 rideheste, 15 plage og 6 shetlandsponyer), men dette blev afslået. Kommunens repræsentant gav under mødet udtryk for, at det ikke kan forventes, at Tekniske Udvalg vil ændre indstilling.

Det er videre oplyst, at Amtet i forbindelse med en besigtigelse påtalte, at hestestalden var opført uden tilladelse og i strid med fredningen. Ansøgeren fremsendte ikke en dispensationsansøgning, men opførte efterfølgende halvtaget uden ansøgning.

Ansøgeren begrundede under besigtigelsen særligt sin anmodning med, at en frist på 3 år og i hvert fald indtil udgangen af 2003 vil give hende mulighed for at få udarbejdet et projekt til nye staldbygninger m.v., således at rideaktiviteterne kan blive bibeholdt. Disse indgår som et væsentligt led i driften af såvel Sommerlandet som Kommandørgården, og er i øvrigt af stor betydning for turismen på Rømø. Der vil være mulighed for at opstalde hestene andet steds. På et tidspunkt var en af Amtets medarbejdere på ejendommen - muligt vedr. registrering i forbindelse med naturbeskyttelseslovens § 3 - og i den forbindelse fik hun den opfattelse, at fredningsgrænsen havde et andet forløb end det, der blev påvist under besigtigelsen.

Repræsentanterne for Sønderjyllands Amt, Skærbæk kommune, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet udtalte sig imod en dispensation.

Under besigtigelsen konstaterede Nævnet, at skurvognen var blevet flyttet, og ansøgeren tilkendegav, at mødding, træoplag og affald m.v. ville blive fjernet. På arealet stod 4 - 5 flytbare foderstativer.

Fredningsnævnets bemærkninger:

Efter drøftelserne under mødet må Nævnet lægge til grund, at der ansøges om tilladelse til at bevare hestestalden og halvtaget i 3 år eller i hvert fald til udgangen af 2003. Endvidere ønskes hestefolden og foderstativerne tilladt.

Opdræt af islandske heste og græsning af arealet må anses som led i sædvanlig drift af en landbrugsejendom, hvilket ikke gælder aktiviteter i forbindelse med et ridecenter.

Ved besigtigelsen konstaterede Nævnet, at der synes at foregå en sådan græsning og dermed nedslidning af visse dele af arealet, at dette er i strid med afgørelsens § 6. Ved vurderingen af sagen må Nævnet endvidere tage i betragtning, at antallet af heste i betydelig grad overstiger det, der er meddelt tilladelse til.

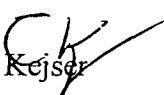
Oplag af træ, affald, mødding, foder og båd er i strid med fredningen og dens formålet, hvorfor det må pålægges ansøgeren straks at fjerne disse ting.

Med hensyn til *hegnet omkring hestefolden* bemærkes, at lette trådhegn må betragtes som sædvanlige hegn i fredningens forstand. Derimod må et hegn, der ved sit udseende væsentligt ændrer landskabsbilledet kunne betragtes som usædvanligt. På en landbrugsejendom med opdræt af heste må det anses for sædvanligt med en fold med et hegn af træ som det i sagen omhandlede. Under hensyn hertil og til foldens størrelse og beliggenhed op mod fredningsgrænsen, bevoksning og lovligt opført bebyggelse finder Nævnet ikke, at en bevaring strider imod fredningens formål, hvorfor der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeles dispensation til hegningen omkring hestefolden.

I forbindelse med græsning af landbrugsarealer må det antages, at det er sædvanligt med anvendelse af *foderstativer*. Under hensyn til det dyrehold, der er lovligt, samt til det, der er anført i relation til afgørelsens § 6, kan der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, alene meddeles dispensation til bevaring af 3 af de nu opstillede, flytbare foderstativer.

Som anført ovenfor kan Fredningsnævnet ikke anse et ridecenter som led i almindelig landbrugsmæssig drift. På den baggrund og da opførelsen af *hestestalden og halvtaget* er i strid med fredningens formål, kan der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, ikke meddeles dispensation til bevaring af disse bygninger som ansøgt. Det må derfor pålægges ansøgeren senest den 31. marts 2003 at fjerne de pågældende bygninger, for så vidt de ligger indenfor fredningen.

Thomas Lauritzen

Claus Kejsø

Erik Nielsen

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder.

Klage skal indsendes skriftligt til Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

/kb

NATURKLAGENÆVNET
SEKRETARIATET

SCANNET

6769.01 X
Frederiksborggade 15, 1360 København K
Tlf.: 3395 5700
Fax: 3395 5769
E-mail: nkn@nkn.dk Web: www.nkn.dk
CVR: 18210932

Skov- og Naturstyrelsen,
Haraldsgade 53,
2100 København Ø.

17. september 2003
J.nr.: 03-121/500-0002
J.nr. angives ved alle henvendelser
BOL/vef

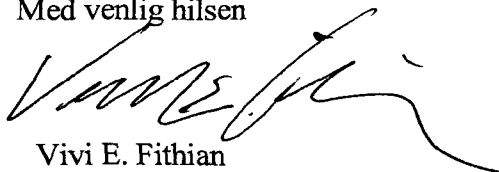
WS.

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

18 SEP. 2003

Hermed følger Naturklagenævnets afgørelse af dags dato i sagen om bibeholdelse af opstillede bygninger på Rømø i Skærbæk Kommune.

Med venlig hilsen

Vivi E. Fithian
afdelingssekretær
direkte tlf.: 3395 5721

Afgørelsen er sendt til:

- Therese Thøgersen, P. Mærsk Møllevej 6, 6792 Rømø
- Sønderjyllands Amt, Planafdelingen, Amtsgården, Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa, ad j.nr.8-70-21-1-531-30-99
- Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø
- Danmarks Naturfredningsforening Lokalkomité, v/Søren Eller, Leos Alle 26, 6270 Tønder
- Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV
- Friluftsrådet v/Amtsformand Mogens E. Thomsen, Varnæsvej 127, Hostrup Skov, 6200 Åbenrå
- Skærbæk Kommune, Teknisk Forvaltning, Rådhuset, Storegade 51, 6780 Skærbæk, ad J.nr. 332545
- Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Domhuset, Kongevej 41, 6400 Sønderborg, ad J.nr. FR 18/2002

Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. SN 2001 - 1211/8-0018

Akt. nr.

5

Bil. 1

17 SEP. 2003

J.nr.: 03-121/500-0002

bol

Afgørelse

i sagen om bibeholdelse af opstillede bygninger på Rømø i
Skærbæk Kommune.

Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt har den 10. oktober 2002 efter naturbeskyttelseslovens § 50 meddelt afslag på dispensation til bibeholdelse af en hestestald og et halvtag på ejendommen matr.nr. 31 Kirkeby, Rømø, i Skærbæk Kommune. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af ansøger for så vidt angår fristen for fjernelse af bebyggelsen.

Arealet, hvor bygningerne er opstillet, er omfattet af fredningen af Østerhede, jf. Overfredningsnævnets kendelse af 30. april 1987. Ejendommen er noteret som landbrug, og det af sagen omfattede areal er beliggende i byzone. Bygningerne ligger tæt op til fredningsgrænsen, og kun den sydlige kant og den vestlige ende af halvtaget er udenfor fredningen.

Fredningen har til formål at bevare områdets karakteristiske landskab med strandenge og hede- og rørskovsarealer samt at pleje området. Endvidere skal fredningen sikre et frit udsyn fra landevejen henover det fredede areal ud over Vadehavet.

Ifølge fredningen skal området bevares i dets nuværende tilstand (jf. fredningens § 2) og uden for eksisterende have og bebyggelsesarealer må faste hegn kun etableres som almindelige kreaturhegn (jf. fredningens § 4). Foranstaltninger, der forringer eller beskadiger strandenge og hede- og rørskovsarealerne, er ikke tilladt. Græsningen skal reguleres på en sådan måde, at der efter fredningsnævnets skøn ikke sker skade på

J. nr. SN 2001 - 1211/8-0018

18 SEP 2003

AKL/PC

5

hede- og marskarealer. Fredningen er dog ikke til hinder for opdyrkning af en del af matrikel nr. 31 (jf. fredningens § 6). Det er videre bestemt, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder og lignende, og der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Der må således ikke anbringes tårne, master eller lignende og heller ikke ride- eller springbaner. Der må ikke henlægges affald (jf. fredningens § 7).

Skærbæk Kommune har givet tilladelse til, at der på ejendommen er 9,5 dyreenheder, svarende til 25 rideheste, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Ansøger har uden forudgående tilladelse opført en 92 m² stor hestestald og et 200 m² stort halvtag med fast underlag, opstillet en skurvogn til brug for sadler m.v., etableret en hesteindhegning med et ikke sædvanligt kreaturhegn, henlagt foder, mødding, træoplæg og en båd, opstillet to foderstativer samt henlagt affald.

Den 3. april 2002 gav amtet ansøger påbud om lovliggørelse, og ansøger har herefter søgt fredningsnævnet om dispensation til at bibeholde hestestalden og halvtaget i 3 år eller i hvert fald indtil udgangen af 2003. Endvidere ønskes hestefolden og foderstativerne tilladt.

Ansøger begrundet sin ansøgning med, at en frist i hvert fald indtil udgangen af 2003 vil give hende mulighed for at få udarbejdet et projekt for nye staldbygninger således at rideaktiviteterne kan blive bibeholdt. Disse aktiviteter indgår som et væsentligt led i driften af såvel Sommerland som Kommandørgården, og er i øvrigt af stor betydning for turismen på Rømø. Der vil være mulighed for at opstalde hestene andet steds. Ansøger har haft opfattelsen af, at fredningsgrænsen havde et andet forløb end det; der nu er påvist.

Skurvognen er i dag fjernet og ansøger har tilkendegivet at mødding, træoplæg og affald m.v. vil blive fjernet.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet finder, at opdræt af islandske heste og græsning af arealet må anses som led i sædvanlig drift af en landbrugsejendom, hvilket ikke gælder aktiviteter i forbindelse med et ridecenter.

Oplag af træ, affald, mødding, foder og båd er i strid med fredningen og dens formål, hvorfor nævnet har pålagt ansøgeren straks at fjerne disse ting.

Fredningsnævnet finder, at det på en landbrugsejendom med opdræt af heste må anses for sædvanligt med en fold med et hegn af træ som det i sagen omhandlede. Under hensyn hertil og til foldens størrelse og beliggenhed op mod fredningsgrænsen, bevoksning og lovlig opført bebyggelse finder nævnet ikke, at en bibeholdelse strider imod fredningens formål, hvorfor der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeles dispensation til hegningen omkring hestefolden.

Fredningsnævnet har endvidere meddelt dispensation til bibeholdelse af 3 af de nu opstillede, flytbare foderstativer.

Som anført finder fredningsnævnet ikke, at et ridecenter kan anses som led i almindelig landbrugsmæssig drift. På den baggrund og da opførelsen af hestestalden og halvtaget er i strid med fredningens formål, kan der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, ikke meddeles dispensation til bibeholdelse af disse bygninger som ansøgt. Fredningsnævnet pålægger derfor ansøgeren inden den 31. marts 2003 at fjerne den del af de pågældende bygninger, der ligger inden for fredningen.

Klagen går primært på, at klager ikke kan nå at få et alternativ til hestestalden på plads inden for den fastsatte frist, og dermed ikke har et sted, hvor rideturister kan opsadle hestene inden rideturen. Det ville være yderst beklageligt, hvis turisterne skal opsadle i regn og blæst.

Klageren har oplyst, at hun agter at lave et totalprojekt for en kommende stald m.m. Når stalden er opført, vil hestene være inde en del af døgnen i de sårbare måneder, hvorved der ikke bliver denne slitage.

Klager oplyser, at hun påtænker at leje jord ved Tagholm, hvortil en del af hestene vil blive sendt, mens klager kun vil beholde ca. 20 heste ved huset vinteren over.

Klager forstår ikke, hvorfor husene skal fjernes så hurtigt. De generer ikke naboer, og ingen naboer har klaget over bygningerne. Klageren foreslår, at hun fjerner huset med væggene (hestestalden) inden den 1. juni 2003, samt alt affald, båden og brændet.

Den del af det store tag uden vægge (halvtaget), der ligger inden for fredningsgrænsen, vil blive fjernet inden den 1. oktober 2003.

Fredningsnævnet har ikke haft bemærkninger til klagen.

Klager har i august 2003 på telefonisk forespørgsel fra Naturklagenævnets sekretariat oplyst, at hun endnu ikke har fjernet bygningerne m.m.

Afgørelse

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne, jf. naturbeskyttelseslovens § 81, stk. 3, truffet følgende afgørelse.

Efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 kan fredningsnævnet meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, kan kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2.

Der er inden for fredningsområdet uden tilladelse fra fredningsnævnet bl.a. opført en hestestald på ca. 92 m² og et halvtag på ca. 200 m² med fast underlag.

Der er klaget over, at fredningsnævnet har fastsat fristen for fjernelse af hestestalden og halvtaget til den 31. marts 2003, idet klager har oplyst, at hun agter at udarbejde et totalprojekt for en kommende stald m.m., og at hun ville kunne fjerne hestestalden inden den 1. juni 2003 og halvtaget inden den 1. oktober 2003.

Naturklagenævnet finder efter omstændighederne, at fristen for fjernelse af hestestalden og halvtaget for så vidt de ligger inden for fredningsgrænsen, kan forlænges til den 1. november.

Inger Vaaben
viceformand

/

Birgitte Olesen
fuldmægtig

SCANNET

17/03 2005
Nævnets sekretariat
LWS

Den 16. marts 2005 behandlede formanden, dommer Claus Kejser, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 1/2005:

Ansøgning fra Therese Thøgersen om dispensation til etablering af en ridebane og udvidelse af campingplads samt til lovliggørelse af en allerede opført restaurant ved Kommandørgården, Rømmø, Skærbæk kommune.

- § 50 -

Der fremlagdes skrivelse af 27. januar 2005 med bilag fra Sønderjyllands Amt, Planafdelingen, j.nr. 1555-04.

Det bemærkes, at sagen af Nævnet har været behandlet på skriftligt grundlag, og at det amtsrådsvalgte medlem, Thomas Lauritzen, og det kommunalvalgte medlem, Erik Nielsen, har deltaget i afgørelsen.

Det fremgår af sagen, at det pågældende areal er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelser af hhv. 9. marts 1982 og 30. april 1987. Restaurantbygningen er omfattet af førstnævnte kendelse, der har til formål at bevare det for området karakteristiske landskab med strandenge samt marsk-, lyng-, og rørskovsarealer. Området skal bevares i dets nuværende tilstand, og der må ikke opføres ny bebyggelse.

Udover fredningerne er det areal, hvorpå ridebanen ønskes anlagt, omfattet af strandbeskyttelseslinien, og en udvidelse af campingpladsen ville kræve tilladelse efter campingreglementet. Den 27. januar 2005 meddelte Sønderjyllands Amt, Udvalget for teknik og miljø, afslag på ansøgningen efter naturbeskyttelseslovens § 15 til etablering af ridebanen, ligesom Udvalget ikke gav tilladelse efter campingreglementet til at udvide campingpladsen. Denne afgørelse er efter det oplyste ikke indbragt for Naturklagenævnet, og de meddelte afslag må derfor anses for endelige. På den baggrund har Fredningsnævnet ikke anledning til at tage stilling til ansøgningen for så vidt angår ridebanen og udvidelse af campingpladsen.

Det er oplyst, at fredningsgrænsen under sagens behandling ved Amtet er blevet opmålt af en landinspektør. Det har vist sig, at den største del af en allerede opført restaurant er beliggende indenfor et areal, der er omfattet af afgørelsen af 9. marts 1982. Skærbæk kommune har den 13. august 1998 givet byggetilladelse til opførelse af en bygning på 104 m² med tilhørende 137 m² overdækket terrasse og 159 m² ikke overdækket terrasse. I forbindelse med byggetilladelsen overså kommunen, at bygningen skulle have dispensation fra såvel strandbeskyttelseslinien som fredningen. Det er oplyst, at arealet i dag ikke er omfattet af strandbeskyttelseslinien. Under de foreliggende omstændigheder har Udvalget for teknik og miljø indstillet til Nævnet, at der meddeles dispensation til bibeholdelse af restaurantbygningen.

2005-1211/8-001
81

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

Det fremgår af Overfredningsnævnets afgørelse, at det fredede område er ca. 13 ha.

Nævnet finder det under hensyn til de ganske særlige omstændigheder forsvarligt at meddele dispensation til lovliggørelse af den allerede opførte restaurantbygning i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Dispensationen kan ikke antages at være i strid med de forpligtelser, der fremgår af lovens § 50, stk. 2.

Claus Kejser

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

For klage skal betales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Når Naturklagenævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet, vil Naturklagenævnet opkræve gebyret hos klageren, og såfremt en fastsat betalingsfrist ikke overholdes, vil klagen blive afvist. Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvist medhold.

/kb

SKAL KASSERES

SCANNED

Den 5. oktober 2005 kl. 12.45 afholdt Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt møde ved ejendommen matr.nr. 1761 Kirkeby, Rømø, med formanden, dommer Claus Kejser, det amtsrådsvalgte medlem Thomas Lauritzen, Christiansfeld, og det kommunalvalgte medlem Erik Nielsen.

Der foretoges:

J.nr. 29/2005

Ansøgning fra Kim Hansen, Havnebyvej 227, 6792 Rømø, om tilladelse til at opføre et fritidshus på matr.nr. 1761 Kirkeby, Rømø, Skærbæk kommune.

- § 50 -

For Sønderjyllands Amt mødte Jesper Quist Lyngholm.

For Skærbæk kommune mødte Pia Holm.

For Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité mødte Mogens Sixtus Rasmussen.

For Friluftsrådet mødte Svend Kristiansen.

Ansøgeren, Kim Hansen, var til stede.

Formanden redegjorde kort for fredningsbestemmelserne for området - Overfredningsnævnets kendelse af 30. april 1987 om fredning af en del af Østerhede.

Kim Hansen påviste det areal, der ønskes bebygget, og redegjorde nærmere for ansøgningen. Han anførte bl.a., at der ønskes opført et fritidshus på 80 m², der placeres uden for strandbeskyttelseslinien og § 3-området. Arealet er på ca. 1400 m², der er omfattet af Østerhede-fredningen. Grunden udstykkes ned til grænsen for strandbeskyttelseslinen, men vil fortsat ligge indenfor fredningen. Der ligger i forvejen 4 sommerhuse i området, og det påtænkte byggeri vil blive opført i samme størrelse og med samme farvevalg som de øvrige. Byggeriet vil ikke genere udsigten for de andre huse.

Jesper Lyngholm bemærkede, at det er vigtigt, at det karakteristiske landskab i området bevares. Det er Amtets opfattelse, at det ansøgte er i strid med fredningens formål og indstiller, at der meddeles afslag på det ansøgte.

Danmarks Naturfredningsforenings, Friluftsrådets og kommunens repræsentanter kunne tilslutte sig Amtets indstilling.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

2001-1211/8-0018,7

Fredningen har blandt andet til formål at bevare områdets karakteristiske landskab med strandenge og hede- og rørskovsarealer. Der må ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealet. Der må ikke opføres ny bebyggelse.

Fra en vej vest for arealet er der frit udsyn ud over dette og over Vadehavet.

Da et byggeri som det ansøgte vil være i strid med fredningens formål, kan Nævnet ikke imødekomme det ansøgte, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorfor der meddeles afslag på ansøgningen.

Claus Kejsler

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

For klage skal betales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Når Naturklagenævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet, vil Naturklagenævnet opkræve gebyret hos klageren, og såfremt en fastsat betalingsfrist ikke overholdes, vil klagen blive afvist. Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvist medhold.

/kb

SCANNET

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
- 1 MRS. 2007

Den 21. februar 2007 behandlede formanden, dommer Claus Kejser, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 1/2007

Ansøgning fra Visby Køleteknik v/John Gjelstrup, om tilladelse til etablering af jordvarmeanlæg på matr.nr. 13 Kirkeby, Rømø, Tønder kommune.

- § 50 -

Der fremlagdes skrivelse af 8. januar 2007 med bilag fra Tønder kommune, j.nr. 1352168.

Det bemærkes, at sagen har været behandlet af formanden i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Det fremgår af sagen, at jordvarmeanlægget blandt andet omfatter nedlæggelse af 250 meter varmeslanger i et felt på ca. 110 x 5 meter. Ca. 80 x 5 meter af dette felt ønskes placeret på et areal, der er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 30. april 1987 om fredning af en del af Østerhede på Rømø.

Fredningen har blandt andet til formål at områdets karakteristiske landskab med strandenge, hede og rørskovsarealer bevares og plejes. Efter fredningens § 3 er terrænændringer ikke tilladt.

Tønder kommune har oplyst, at arealet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og at det er kommunens vurdering, at det ansøgte ikke kræver dispensation fra denne bestemmelse på visse nærmere angivne vilkår.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

Etablering af jordvarmeanlægget kræver en midlertidig terrænændring.

Såfremt der sker en fuldstændig retablering af arealet, kan det ikke antages, at etableringen af jordvarmeanlægget vil være i strid med fredningens formål.

Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til jordvarmeanlægget på vilkår, at arealet efterfølgende retableres fuldstændigt på vilkår som angivet af Tønder kommune: Græstørv/grønsvær og overjord lægges til side hver for sig og lægges tilbage igen, så der afsluttes med overjord og øverst græsdække/

SNS-121-20313

grønsværen. Arealet skal frahegnes, indtil græsset er i god vækst igen.

Dispensationen er ikke i strid med de forpligtelser, der fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 66 bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dato.

Claus Kejser

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

For klage skal betales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Når Naturklagenævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet, vil Naturklagenævnet opkræve gebyret hos klageren, og såfremt en fastsat betalingsfrist ikke overholdes, vil klagen blive afvist. Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvist medhold.

/kb

**Fredningsnævnet for Sydjylland
Sydlig del**

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 79 13 66 77
Fax 75 13 69 69
E-mail:
esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

1. april 2015
Fredningssag 3/2015

J.nr.: 3/2015: Ansøgning om tilladelse til etablering af en trampesti langs Vadehavet ved Kommandørgården, Rømø, Tønder Kommune

Fredningsnævnet har den 6. februar 2015 modtaget en ansøgning fra Therese Thøgersen, Kommandørgården, Havnebyvej 201, Rømø, om etablering af en trampesti fra Kommandørgården og Rømø Play and Horsepark til Vadehavet. Der ansøges endvidere om etablering af infotavler. Det fremgår af ansøgningen, at der ikke søges om belægning på stien, da man vil undersøge, hvad andre kommuner gør.

Tønder Kommune har på Fredningsnævnets foranledning den 26. februar 2015 oplyst, at trampestien ønskes anlagt på matr.nr. 31 Kirkeby, Rømø. Arealet er ejet af Rømø Sommerland A/S, Therese Thøgersen, Havnebyvej 201, Rømø. Tønder Kommune har endvidere oplyst, at der ønskes etableret et stisystem langs matrikelgrænserne mod nord og syd, sti på marken nord for "legelandet" fra Borrebjergvej og ned til Vadehavet samt en sti langs Vadehavet. Therese Thøgersens plan er, at hun blandt andet kan arrangere rideture for hendes gæster langs Vadehavet på matriklen. Det er endvidere oplyst, at Therese Thøgersen ønsker at opsætte et hegn langs trampestien til afskærmning for hestene, således at gæster ikke skal gå på arealet, hvor hestene græsser.

De arealer, der berøres af projektet er fredet ved Overfredningsnævnets afgørelse af 9. marts 1982 og 30. april 1987.

Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 26. marts 2015, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

Fredningsnævnet har besluttet at give tilladelse til etablering af en trampesti på nærmere anførte vilkår som beskrevet under afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

Ejendommen er omfattet af to fredninger, der begge har navnet Østerhede:

Etape 1 er fredet ved Overfredningsnævnets afgørelse af 9. marts 1982

”

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål at bevare det for området karakteristiske landskab med strandenge og marsk-, lyng- og rørskovsarealer.

§ 2. Bevaring af området.

Det fredede område skal bevares i dets nuværende tilstand.

§ 3. Terrænændringer, dræning m.v.

Det følger af § 2, at der ikke må foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages afgravning, planering eller opfyldning, herunder etablering af diger.

Der må heller ikke foretages dræning" udgrøftning, gravning af kanaler eller vandhuller, og eksisterende vandløb og grøfter må ikke rørlægges.

§4 Arealernes drift og pleje.

Det følger endvidere af § 2, at arealerne ikke må opdyrkes, tilplantes eller ændres på anden måde, således at den naturlige vegetation ødelægges. Vedvarende græsningsarealer må dog anvendes til rensningsafgrøder i forbindelse med sædvanlig omlægning, men skal tilbagelægges til græs.

Der må ikke etableres nye levende hegn eller læbælter, men genplantning af eksisterende hegn er tilladt. Der må i øvrigt kun opsættes hegn, som er nødvendige for landbrugs driften, og højden af sådanne faste hegn må ikke overstige 1,50 m.

Forurening af naturen ved henkastning eller anbringelse af affald, herunder henstilling af kasserede maskiner og biler, må ikke finde sted. Etablering af mødding i tilknytning til landbrugsdriften og af kompostplads i have er dog tilladt.

§ 5 Bebyggelse og andre anlæg m. v.

Det følger af § 2, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure o. lign. Så længe ejendommen drives landbrugsmæssigt, må der dog opføres ny bebyggelse, som er erhvervsmæssig nødvendig for landbrugsdriften, hvis den nye bebyggelse opføres inden for det på fredningskortet viste byggefelt og ikke bliver højere end 10 m. Der må imidlertid ikke oprettes pelsdyr- eller fjerkræfarme på ejendommen, således heller ikke inden for byggefeltet. Der må ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger. Eksempelvis må der ikke etableres losse- eller oplagsplads, skydebane eller ride- eller springbaner, og der må ikke anbringes master eller reklamer.”

Etape 2: er fredet ved Overfredningsnævnets afgørelse af 30. april 1987

§ 1 Formål.

Fredningen har til formål, at områdets karakteristiske landskab med strandenge, hede- og rørskovsarealer bevares og plejes, at områdets åbne vandløb og grøfter bevares og beskyttes, at fortidsmindet Borre-

bjerg beskyttes og plejes, og at offentligheden sikres et frit udsyn fra landevejen Tvismark-Havneby hen over det fredede areal og Borrebjerg og ud over Vadehavet.

§ 2 Bevaring af områderne.

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således blandt andet ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres yderligere bebyggelse, medmindre en sådan ændring i områdernes nuværende tilstand er tilladt eller påbudt i de følgende bestemmelser.

§ 3 terrænændringer.

Som anført i § 2 må der ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og der må ikke foretages opfyldning, planering eller gravning af damme og lignende.”

...

”§ 7 Bebyggelse m.v. og andre konstruktioner og anlæg.

Det følger af § 2, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder og lignende indretninger. Efter forud indhentet tilladelse fra fredningsnævnet kan der dog foretages ombygning og tilbygning, der ikke strider mod fredningens formål, og inden for private haver opstilles drivhuse, skure og lignende...”

Naturstyrelsen har oplyst, at ejendommen er en landbrugsejendom i landzone på ca. 18 ha og er ejet af RØMØ SOMMERLAND A/S.

Det ansøgte er beliggende inden for strandbeskyttelseslinjen. Naturstyrelsen er myndighed herfor og har den 11. februar 2015 modtaget en ansøgning via Tønder Kommune. Der foreligger ingen afgørelse fra Naturstyrelsen.

En del af det ansøgte ligger inden for beskyttelseszonen omkring et fredet fortidsminde (Borrebjerg Voldsted).

Det ansøgte ønskes anlagt, hvor der er kortlagt beskyttet naturtype jf. naturbeskyttelseslovens § 3 og er beliggende i nationalpark Vadehavet.

Det ansøgte er endvidere beliggende i Natura 2000-område nr. 89 Vadehavet, delplan for F65 Rømø (fuglebeskyttelsesområde nr. F65 og habitatområde H78), og ramsar område nr. 27 jf. bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområde samt beskyttelse af visse arter.

Der er kortlagt naturtypen strandeng fra udpegningsgrundlaget (1330) med en placering sammenfaldende med det ansøgte.

Det er Naturstyrelsens vurdering, at såfremt stien anlægges som en simpel trampesti uden terrænændringer, og såfremt hegnet er et sædvanligt trådhegn til kreaturer, vil stien ikke påvirke Natura 2000 området eller naturtyper eller arter fra udpegningsgrundlaget negativt i væsentlig grad. Naturstyrelsen vurderer, at stien ikke vil medføre beskadigelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivet bilag IV.

Dansk Ornitologisk Forening Sønderjylland v/formand Jørn Vinther Sørensen har i mail af 19. marts 2015 protesteret mod projektet. I mailen står blandt andet:

”Det vil efter DOF’s mening være meget forstyrrende for de fugle, der fouragerer og raster i området. Det drejer sig bl.a. om stor - og lille regnspeve, stor - og lille kobbersnepe, klyder, rødben, islandsk ryle, almindelig ryle, stor præstekrave, stenvender, brushane samt forskellige måger, terner, edderfugle, gravænder og knortegæs. Herudover er der en lang række småfugle, der nyder godt at det fredede areal.

Vi kan informere om, at der, jvf. Naturstyrelse Vadehavets oplysninger, er registreret 1,9 mio. endagsstrandgæster hen over sommeren på Rømø's vestvendte strande. Dette er et meget stort tryk for fugle og naturen som helhed. Derfor mener DOF, at de fredede strandene på Rømø skal bevares i deres nuværende tilstand.

Vi gør samtidig opmærksom på, at Tønder Kommune allerede har givet sig selv dispensation til at anvende en større, fredet strandeng, der efter opfyldning skal anvendes til oplagsplads og bebyggelse. Den omtalte strandeng ligger i umiddelbar nærhed af matrikel nr. 31, Kirkeby, Rømø, tilhørende Therese Thøgersen.

DOF finder det helt urimeligt, at de fredede strandene i området styk for styk bliver inddraget til kommercielt brug til stor skade for områdets mangfoldige fugle-, dyre-, og planteliv.”

Danmarks Naturfredningsforening Tønder afdeling har i mail af 26. marts 2015 oplyst, at de kan tiltræde projektet på vilkår, at der anvendes almindeligt kreaturhegn og ikke foretages terrænændringer, at den skiltning med infotavler, som omtales i sagen, bør følge de regler for infotavler, som gælder ifølge lovgivningen, og at der bør være offentlig adgang til Vadehavet på de ønskede trampestier, således at der ikke opsættes forbudstavler for alle andre end Rømø Sommerlands gæster.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 26. marts 2015, hvor nævnet har foretaget besigtigelse.

I besigtigelsen deltog Therese Thøgersen, Peter Kjer Hansen fra DOF, Pia Holm og Rikke Pedersen fra Tønder Kommune og Werner Straadt fra Friluftsrådet.

Fredningsnævnets formand redegjorde under besigtigelsen for ansøgningen og de relevante dele af fredningsbestemmelserne.

Therese Thøgersen gennemgik projektet og oplyste blandt andet, at hun gerne vil have mulighed for, at de gæster, der besøger Kommandørgården og den tilhørende campingplads, får præsenteret vadehavsområdet. Det vil gøre adgangen til Vadehavet mere tilgængelig for ældre og for personer i kørestol, hvis man får mulighed for at belægge trampestien med knust beton eller belægningssten, som græsset kan gro igennem. Andre former for belægning vil blive skyllet ud i forbindelse med høj/lavvande-skift. Hvis der ikke kan gives tilladelse til belægning til alle stierne, ønskes der som et minimum adgang til at kunne belægge stien, der fører fra campingområdet og ned til Vadehavet. Infoskiltene kan eventuelt suppleres med kikkerter. Det overvejes også at arrangere østersture, hvor man i et udendørskøkken kan tilberede de østers, man finder. Det blev præciseret, at udendørskøkkenet skal anlægges ved en bygning, der er placeret udenfor fredningen. Therese Thøgersen oplyste,

at hun er imod, at offentligheden får adgang til stien. Hun ønsker at bibeholde den nuværende ordning, hvorefter besøgende i området skal lade sig registrere. Hvis offentligheden får adgang til stierne, vil det kunne øge belastningen af området, hvilket vil kunne få negativ virkning på fuglelivet. Den indhegning hun påtænker at etablere svarer til den eksisterende hegnstype eller som PVC-hegn med 2-3 tråde og med en højde på 130-140 cm. På sigt overvejes det at udvide de arrangementer, som de pt. tilbyder, til også at omfatte kajaksejllads og/eller Stand Up Paddle Surfing. Indhegningen af den del af stien, der skal forløbe langs vadehavet, vil skulle flyttes, da brinken løbende skifter forløb.

Peter Kjer Hansen fra DOF fremsatte de indsigelser, der fremgår af mailen fra foreningen af 19. marts 2015. DOF er især bekymret over den øgede trafik, som stisystemet vil betyde. DOF har ingen bemærkninger til hegnstypen, hvis Fredningsnævnet vælger at give tilladelse til projektet.

Werner Straadt fra Friluftsrådet oplyste, at man ser positivt på ansøgningen, men at projektet skal udformes på naturens præmisser. Det indebærer, at der ikke bør tillades nogen former for belægninger på stierne. Det er endvidere Friluftsrådets opfattelse, at der skal gives adgang til stisystemet for offentligheden.

Pia Holm og Rikke Pedersen fra Tønder Kommune oplyste, at en trampesti ifølge landzone-praksis er en sti uden nogen form for belægning. Hvis stien skal belægges, vil dette blive betragtet som et anlæg, hvilket vil kræve en landzonetilladelse. Kommunen vil i den forbindelse følge de øvrige instansers afgørelse herom. Kommunen har ingen bemærkninger til hegnstypen.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det er formålet med fredningen ifølge kendelsen fra 1982 at bevare det for området karakteristiske landskab med strandenge og marsk-, lyng- og rørskovsarealer. Formålet med fredningen ifølge kendelsen fra 1987 er, at området karakteristiske landskab med strandenge, hede- og rørskovsarealer bevares og plejes, at områdets åbne vandløb og grøfter bevares og beskyttes, at fortidsmindet Borrebjerg beskyttes og plejes, og at offentligheden sikres et frit udsyn fra landevejen Tvismark-Havneby hen over det fredede areal og Borrebjerg og ud over Vadehavet.

Tilgængeligheden og formidlingen af områdets landskabelige værdier vil blive forbedret, såfremt de trampestier, der ansøges om tilladelse til, etableres, og der anbringes standere med relevant informationsmateriale om kulturværdierne i området.

Da ansøgningen således vedrører tiltag, der sikrer, at adgangen til og færdslen på området reguleres og dermed bidrager til at bevare området samtidig med, at formidlingen af området vil blive forbedret, såfremt der anbringes informationstavler på området, finder Fredningsnævnet, at det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Fredningsnævnet skal ved afgørelsen af denne sag tillige vurdere, om det ansøgte indebærer forringelse af de naturtyper og levesteder eller betydelige forstyrrelser af de arter, området er udpeget for, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2.

Trampestierne må udjævnes med græstørv eller lignende, men det findes at være i strid med formålet med fredningen, hvis stierne bliver belagt med en anden form for belægning. Der må alene ske en udjævning af forhøjninger og fordybninger på de vanskeligst passable dele af stien med græstørv eller lignende.

Fredningsnævnet vurderer efter sagens oplysninger, at etableringen af en trampesti ikke vil resultere i nogen negative påvirkninger i området, hverken i forhold til fredningsinteresserne eller i forhold til de arter og områder, der er beskyttet efter habitatdirektivet.

Fredningsnævnet meddeler derfor Therese Thøgersen i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, dispensation til at etablere stisystemet, at opsætte informationsstander og kreaturhegn på området på vilkår,

at stierne udlægges som simple trampestier som vist på kortet, der er vedhæftet denne afgørelse, idet kreaturhegn flyttes og stierne ved vandet udlægges på marken,

at stierne ikke må befæstes med flis, grus el. lignende,

at der alene må ske en udjævning af forhøjninger og fordybninger på de vanskeligst passable dele af stierne med græstørv eller lignende,

at de hegn, der skal opsættes, skal være kreaturhegn højst 140 cm af træ med højst 3 tråde,

at standeren til informationsmaterialet skal opfylde Skov- og Naturstyrelsens design standard og opsættes efter anvisning af Tønder Kommune,

og

at standerne ikke har en højde over jordniveau på 1,14 meter

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Natur- og Miljøklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
-

Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førstinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller

2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Syddjylland, Sydlig del
Esbjerg, den 1. april 2015

Margit Ø. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Therese Thøgersen, Kommandørgården, Rømø, il@kommandoergaarden.dk,
tt@kommandoergaarden.dk

Tønder Kommune, teknisk@toender.dk, pnh@toender.dk

Miljøministeriet Naturstyrelsen, nst@nst.dk, rib@nst.dk, sdj@nst.dk, raf@nst.dk

Kulturarvsstyrelsen, post@kulturstyrelsen.dk

Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk

Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, soren@eller.dk

Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, famham@live.dk

Dansk Ornitologisk Forening, jorn.vinther.sorensen@gmail.com

Friluftsrådet/Tønder, sydvestjylland@friluftsraadet.dk

Nationalpark Vadehavet, vadehavet@danmarksnationalparker.dk

Kort med indtegnet ønsket stiftorløb (indtegnet med blå farve) - matr. nr. 31 Kirkeby, Rømmø

**Fredningsnævnet for Sydjylland
Sydlig del**

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 9968 8800

E-mail: esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

4. september 2017
Fredningssag FN SJS
46/2017

Vedr.: j.nr. FN SJS 46/2017: Ansøgning fra Diakonien i Flensborg om tilladelse til ombygning og udvidelse af et sommerhus beliggende Østerhedevej 36, Rømø, matr.nr. 793 Kirkeby, Tønder.

Fredningsnævnet har den 10. juli 2017 fra Tønder Kommune på vegne arkitekt Glenn W. Dierking på vegne Diakonien i Flensborg modtaget en ansøgning om tilladelse til ombygning og udvidelse af et sommerhus beliggende Østerhedevej 36, Rømø, matr.nr. 793 Kirkeby, Tønder.

Sommerhuset ønskes ombygget, således at der fremover vil være plads til 6-8 personer. Sommerhusets areal ønskes udvidet fra 124 m² til 127,06 m².

Ejendommen er fredet ved Overfredningsnævnets afgørelse af 30. april 1987 om fredning af en del af Østerhede på Rømø, Skærbæk kommune.

Ejendommen er derudover beliggende i nationalpark Vadehavet. Nationalpark Vadehavet er ifølge naturbeskyttelseslovens § 86 klageberettiget.

Ejendommen er desuden beliggende inden for strandbeskyttelseslinjen. Kystdirektoratet er myndighed herfor.

Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation, hvis det ansøgte skal gennemføres vedrørende ejendommens ydre fremtræden.

Fredningsnævnet har foretaget besigtigelse.

Fredningsnævnet har besluttet at give Diakonien i Flensborg dispensation til det ansøgte på nærmere anførte vilkår som beskrevet under afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund

Overfredningsnævnet har fastsat blandt andet følgende fredningsbestemmelser for de fredede arealer:

§ 1 Fredningens formål.

Fredningen har til formål, at områdets karakteristiske landskab med strandenge, hede- og rørskovsarealer bevares og plejes, at områdets åbne vandløb og grøfter bevares og beskyttes, at fortidsmindet 80rrebjerg beskyttes og plejes, og at offentligheden sikres et frit udsyn fra landevejen Tvismark-Havneby hen over det fredede areal og Borrebjerg og ud over Vadehavet.

§ 2 Bevaring af områderne.

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således blandt andet ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres yderligere bebyggelse, medmindre en sådan ændring i områdernes nuværende tilstand er tilladt eller påbudt i de følgende bestemmelser.

...

§ 7 Bebyggelse m.v. og andre konstruktioner og anlæg.

Det følger af § 2, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder og lignende indretninger. Efter forud indhentet tilladelse fra fredningsnævnet kan der dog foretages ombygning og tilbygning, der ikke strider mod fredningens formål, og inden for private haver opstilles drivhuse, skure og lignende.

Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Eksempelvis må der ikke anbringes tårne, master og reklamer, opsættes vindmøller eller etableres skydebaner, ride- eller springbaner, væddeløbs- eller motorbaner, oplags- eller lossepladser. Der må ikke henlægges affald eller henstilles kasserede maskiner eller biler. Mødding- og kompostpladser i tilknytning til eksisterende bebyggelse er dog tilladt.

Der må ikke anbringes campingvogne o. lign., og der må ikke teltet. Privatbesøgende hos grundejere må dog uden hensyn til fredningen campere eller slå telt op i umiddelbar nærhed af ejendommens bygninger.

Etablering af mere industriprægede og for en almindelig landbrugsejendom væsentligt fremmede landbrugsbygninger som f.eks. pels-, fjerkræ- og svinefarme, gartnerier og planteskoler er ikke tilladt.

...

§ 10. Dispensationer.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-9 kan meddeles, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål, jfr. naturfredningslovens § 34.”

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 31. august 2017, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

I mødet deltog formanden, retspræsident Margit Ø. Laub, Esbjerg, det ministerudpegede medlem Kjeld Thamdrup og det kommunalt udpegede medlem Jørn Skov. Endvidere deltog Søren Eller på vegne Danmarks Naturfredningsforening, Helle Knudsen på vegne Tønder Kommune, Werner Straadt på vegne Friluftsrådet, Fritz Petersen på vegne Diakonien i Flensborg og arkitekt Glenn Dierking.

Fredningsnævnets formand redegjorde for ansøgningen og de relevante dele af fredningsbestemmelserne.

Arkitekt Glenn Dierking redegjorde for ansøgningen. Han oplyste, at bygherren har talt med kommunen om renoveringen af huset. Huset, der er et typisk 60'ers hus ønskes moderniseret. Taget på hovedbygningen ønskes drejet 90 grader, så det flugter vejen. Det eksisterende tag på hovedbygningen er belagt med eternit. Taget på hovedbygningen skal bygges ind i taget på annekset og det betyder, at det i forhold til det nuværende tag skal forhøjes med ca. 1 meter. Hældningen der nu er ca. 45 grader skal ligeledes ændres til ca. 35 grader svarende til taget på annekset. Det nye tag ønskes belagt med røde teglsten svarende til taget på annekset. Facaderne og vinduerne ønskes som udgangspunkt bevaret. Den i ansøgningen nævnte udvidelse er yderst begrænset og består i princippet af et gangareal ved den trappe, der ønskes etableret. Der vil ikke blive isat nye vinduer i gavlen. Et vindue mod vejen vil blive udskiftet til et mindre vindue, idet der ønskes etableret et badeværelse det pågældende sted. Der vil blive foretaget en gennemgribende indvendig renovering. I den forbindelse vil isoleringsforholdene blive forbedret betydeligt.

Helle Knudsen oplyste, at sommerhuset er beliggende i et værdifuldt kulturområde, hvorfor det er muligt, at kommunen vil stille krav om materialevalg. Huset skal passe ind i områdets natur. Hun ønsker ikke på forhånd at give tilsagn om valget af røde teglsten på hovedbygningen. Huset ligger lige uden for et lokalplansområde. Kommunen har ikke principielle indvendinger mod den ønskede ombygning, da det alt i alt skønnes at virke forskønnende i forhold til det eksisterende hus.

Søren Eller spurgte, om der var taget højde for opsætningen af en skorsten på det nye hovedtag.

Glenn Dierking oplyste, at der skal opsættes en skorsten, men at placeringen og materialevalg ikke er afgjort. Det kan accepteres, at der bliver tale om en stålskorsten, hvis dette måtte være et vilkår. I givet fald forventes det i øvrigt, at skorstenen vil blive placeret på den del af taget, der vender bort fra vejen.

Søren Eller oplyste, at Danmarks Naturfredningsforening herefter ikke har bemærkninger til ansøgning.

Werner Straadt oplyste, at Friluftsrådet ikke har bemærkninger til ansøgningen, da ombygningen på grund af husets beliggenhed ikke er i strid med fredningens formål.

På spørgsmål fra nævnet oplyste Glenn Dierking, at der ikke er taget stilling til, om gavlene på hovedbygningen skal udføres i sten eller i træ.

Fredningsnævnets afgørelse

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Det er formålet med fredningen områdets karakteristiske landskab med strandenge, hede- og rørs-kovsarealer bevares og plejes, at områdets åbne vandløb og grøfter bevares og beskyttes, at fortidsmindet Borrebjerg beskyttes og plejes, og at offentligheden sikres et frit udsyn fra landevejen Tvismark-Havneby hen over det fredede areal og Borrebjerg og ud over Vadehavet.

Den ansøgning, som Fredningsnævnet skal tage stilling til, skal derfor vurderes med udgangspunkt i, at fredningen er en status quo-fredning.

Det kan på baggrund af Natur- og Miljøklagenævnets praksis lægges til grund, at der normalt ikke meddeles tilladelser til udvidelse af sommerhuse i områder med "følsom natur", f.eks. Natura 2000-områder, § 3-områder og områder, der i planlægningen er særlig højt prioriterede, som f.eks. rekreativt eller grønt område. For helt små huse kan dog - i lighed med praksis inden for administrationen af naturbeskyttelseslovens § 15 - accepteres en mindre tilbygning på 6-8 m² for at muliggøre et tidssvarende badeværelse. Det samme gælder lidt større huse, hvor en mindre tilbygning på 2-4 m² accepteres for at muliggøre et tidssvarende badeværelse.

Efter en gennemgang af de ønsker som ejeren har og efter en besigtigelse af ejendommen finder fredningsnævnet, at ombygningen, herunder et nyt tag på hovedbygningen, der vendes 90 grader og belægges med røde teglsten, ikke vil medføre en negativ ændring af bygningernes ydre fremtræden i forhold til området. Der er dog behov for en mere detaljeret beskrivelse af materialevalg og farver.

Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 Diakonien i Flensborg dispensation til det ansøgte på vilkår,

at Fredningsnævnet får forelagt et endeligt projekt til godkendelse.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Planklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Planklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via Planklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk/planklagenaevnet.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Planklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Planklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr. Gebyret udgør for privatpersoner 900 kr. Virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder skal betale 1.800 kr. for behandling af eller genoptagelse af en klage. Det nævnte gebyr reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Gebyret er endnu ikke reguleret for 2017, men vil blive teknisk efterreguleret.

Planklagenævnet påbegynder først behandlingen af en klage, når gebyret er modtaget.

Klagegebyr opkræves af Planklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved indbetalingskort til Planklagenævnet. Gebyr skal indbetales indenfor en af Planklagenævnet fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Planklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk/planklagenaevnet.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klage-berettiget eller fordi Planklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen.

Gebyret tilbagebetales også, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller hvis klager får helt eller delvist medhold i klagen. Hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Planklagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Hvis klager trækker klagen tilbage, mens sagen er under behandling i nævnet, vil gebyret som udgangspunkt også blive betalt tilbage. Planklagenævnet kan dog beslutte, at gebyret ikke tilbagebetales, hvis klagen trækkes tilbage på et tidspunkt, hvor nævnet allerede har foretaget en stor del af sagsbehandlingen.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg, den 4. september 2017

Margit Ø. Laub
Formand

Denne afgørelse er sendt til:

Arkitekt Glenn W. Dierking, info@arch-dierking.de
Diakonien i Flensborg, servicecenter@diako.de
Tønder Kommune, teknisk@toender.dk, hbk2@toender.dk
Miljøstyrelsen, mst@mst.dk; sofha@svana.dk
Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, soren@eller.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, toender@dof.dk
Friluftsrådet centralt: fr@friluftsradet.dk
Friluftsrådet Tønder: sydvestjylland@friluftsradet.dk
Nationalpark Vesterhavet v/Teamleder Klaus B. Fries: klbf@varde.dk

**Fredningsnævnet for Sydjylland
Sydlig del**

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 9968 8800

E-mail: esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

17. januar 2018
Fredningssag FN SJS
46/2017

Vedr.: j.nr. FN SJS 46/2017: Ansøgning fra Diakonien i Flensborg om tilladelse til ombygning og udvidelse af et sommerhus beliggende Østerhedevej 36, Rømø, matr.nr. 793 Kirkeby, Tønder.

Fredningsnævnet meddelte den 4. september 2017 dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 til ombygning og udvidelse af et sommerhus beliggende Østerhedevej 36, Rømø, matr.nr. 793 Kirkeby, Tønder, på vilkår,

at Fredningsnævnet får forelagt et endeligt projekt til godkendelse.

Fredningsnævnet har den 30. november 2017 fra Tønder Kommune på vegne arkitekt Glenn W. Dierking på vegne Diakonien i Flensborg modtaget et endeligt projekt til Fredningsnævnets godkendelse på ombygning og udvidelse af sommerhuset.

Arkitekt Glenn W. Dierking har i mail modtaget i Tønder Kommune den 27. november 2017 omkring materialevalget skrevet:

”Ydervæggene består af røde tegl og hvide vinduer (uforandret).

Eternittaget fjernes og erstattes af røde tagsten (vingetegl).

Ny trægavl på hovedhuset bygges med 25 x 150 mm sorte brædder.

Tagudhænget bygges med sorte brædder.

De eksisterende plastvinduer suppleres med nye plastvinduer.

Skorstenen fra brændeovnen etableres med en sort overflade.”

I arkitekt Dierkings mail var endvidere vedlagt en facadeplan, indretningsplaner og oversigtskort.

Tønder Kommune har i mail af 2. januar 2018 skrevet:

”Tønder kommune har ikke bemærkninger til det udvendige materialevalg, idet det vurderes at udvendige facader af rødt tegl, hvide vinduer, sort træ, vil fremstå i harmoni med omgivelserne, herunder den øvrige bebyggelse i området.

Sagen har været forelagt kommunens byggesagsbehandlere, der i forbindelse med en efterfølgende byggesagsbehandling har kommenteret følgende:

På 1. sal indrettes der rum overnatning. Det er et rum med forholdsvis lav rumhøjde, og rummet minder mest om en hems. Der er dog ikke direkte forbindelse til et rum i stueplan og kan derfor ikke helt sidestilles med en hems. Der er en selvstændig dør til rummet og rummet skal derfor have et vindue der kan fungere som redningsåbning. Vinduet i gavlen skal derfor forøges i størrelse således at vinduet har en fri åbning med en højde på min 60 cm og en bredde på min. 50 cm. højde + bredde skal mindst være 150 cm.

Det vil betyde at vinduet i gavlen vil blive noget større end det, der er vist på facadetegning.”

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet finder, at den ønskede ombygning – der nu er mere detaljeret oplyst - ikke vil medføre en negativ ændring af bygningernes ydre fremtræden i forhold til området. Fredningsnævnet er således enig med kommunens bemærkninger, hvorefter det udvendige materialevalg med facader af rødt tegl, hvide vinduer, sort træ, vil fremstå i harmoni med omgivelserne, herunder den øvrige bebyggelse i området. Fredningsnævnet finder, at kommunens krav om størrelsen på vinduet på 1. sal ikke ændrer på, at der er grundlag for at give dispensation til det ansøgte.

Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 Diakonien i Flensborg endelig dispensation til det ansøgte på vilkår,

at ændringerne af bygningernes ydre fremtræden udføres i overensstemmelse med ansøgningen,

at terræn omkring huset sikres bedst muligt under ombygningen, og

at byggeaffald fjernes efter reoveringen.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Planklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Planklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via Planklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk/planklagenaevnet.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Planklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Planklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr. Gebyret udgør for privatpersoner 900 kr. Virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder skal betale 1.800 kr. for behandling af eller genoptagelse af en klage. Det nævnte gebyr reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Gebyret er endnu ikke reguleret for 2017, men vil blive teknisk efterreguleret.

Planklagenævnet påbegynder først behandlingen af en klage, når gebyret er modtaget. Klagegebyr opkræves af Planklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved indbetalingskort til Planklagenævnet. Gebyr skal indbetales inden for en af Planklagenævnet fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Planklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk/planklagenaevnet.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klage-berettiget eller fordi Planklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen.

Gebyret tilbagebetales også, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller hvis klager får helt eller delvist medhold i klagen. Hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Planklagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Hvis klager trækker klagen tilbage, mens sagen er under behandling i nævnet, vil geby-

ret som udgangspunkt også blive betalt tilbage. Planklagenævnet kan dog beslutte, at gebyret ikke tilbagebetales, hvis klagen trækkes tilbage på et tidspunkt, hvor nævnet allerede har foretaget en stor del af sagsbehandlingen.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg den 17. januar 2018

Margit O. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Arkitekt Glenn W. Dierking, info@arch-dierking.de

Diakonien i Flensborg, servicecenter@diako.de

Tønder Kommune, teknisk@toender.dk

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk; sofha@svana.dk

Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk

Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, soren@eller.dk

Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk

Dansk Ornitologisk Forening, toender@dof.dk

Friluftsrådet centralt: fr@friluftsraadet.dk

Friluftsrådet Tønder: sydvestjylland@friluftsraadet.dk

Nationalpark Vesterhavet v/teamleder Klaus B. Fries: klbf@varde.dk

Fredningsnævnet for Syddjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Tlf.nr.: 9968 8800
E-mail: syddjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

30. januar 2024

FN SJS 62/2023

FN SJS 62/2023: Ansøgning fra Tønder Kommune på vegne af Therese Thøgersen om lovliggørende dispensation fra fredningen af Østerhede

Fredningsnævnet har den 24. november 2023 modtaget en ansøgning fra Tønder Kommune på vegne af Therese Thøgersen vedrørende ejendommen med matrikelnummer 31, Kirkeby, Rømø, i hvilken forbindelse der søges om fredningsnævnets tilladelse til:

1. at køkkenhaven fra 2019 kan forblive,
2. at hesteløbestierne kan forblive,
3. at træskuret, der har stået på matriklen i ca. 25 år, kan forblive,
4. at hegnene ved hesteløbestierne/- foldene kan forblive, og
5. at ansøger i en afstand af ca. 20-30 meter fra stuehuset fortsat må anvende et nærmere angivet areal til parkering og opbevaring m.m.

Fredningsnævnet har besluttet ikke at meddele lovliggørende dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, som anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse” bortset fra det i punkt 3 nævnte træskur.

Sagens baggrund

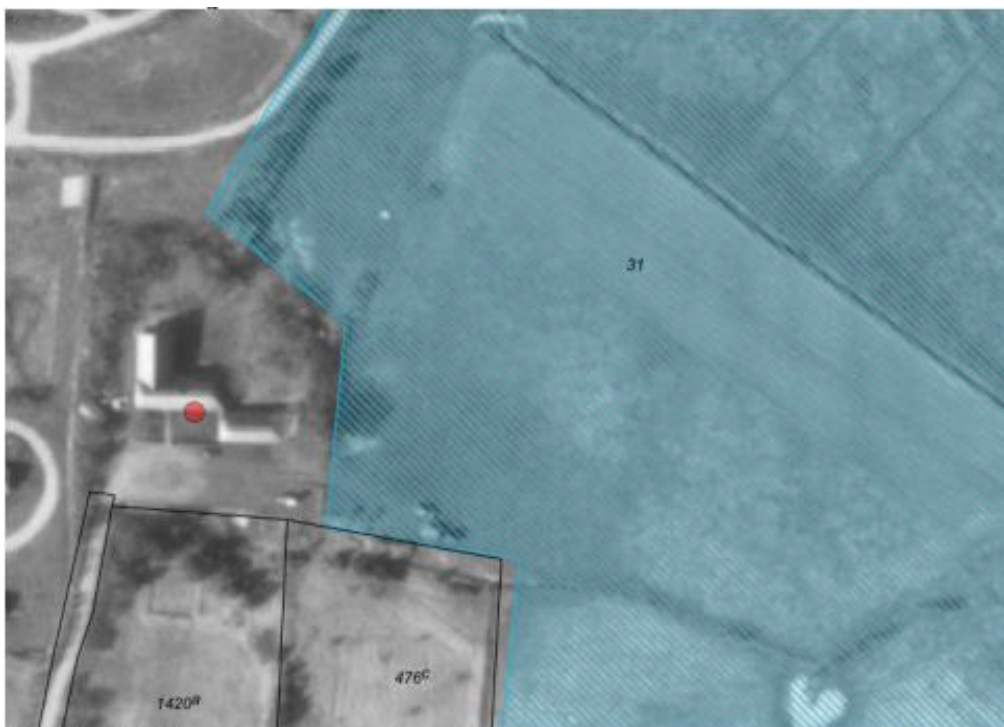
Ansøgningen er efter det oplyste foranlediget af en håndhævelsessag, der har verseret ved Tønder Kommune siden 2020, og som blandt andet omhandler brugen af arealet vest for ejendommen P Mærsk Møllersvej 6, jf. kortet nedenfor.

Den røde prik er P. Mærsk Møllers Vej 6. Fredningen ses skraveret med blå.

Luftfoto 2023

Nogle år inden fredningen trådte i kraft, så området således ud

Luftfoto 1984

Ad pkt. 1 (køkkenhaven)

Det fremgår af ansøgningsmaterialet, at køkkenhaven blev etableret i 2019, og at der – i forbindelse med, at man rev det gamle hus ned og byggede nyt i 2008 – langsomt er blevet inddraget et større område inden for fredningen til have-, parkerings- og opbevaringsområde. Der er desuden sket terrænregulering i forbindelse med etablering af køkkenhaven.

Foto fra 2. oktober 2023

Luftfoto 2023. Rød prik er indhegnet køkkenhave. Blå-skraveret er fredet område.

Ad pkt. 2 (hesteløbestierne)

Det fremgår af ansøgningsmaterialet, at der i 2015 blev givet dispensation til en trampesti til Vadehavet (se den grønne linje på kortet nedenfor). Stien er sidenhen blevet udvidet (se den røde linje på kortet nedenfor), ligesom der er blevet opsat hegn og etableret et indhegnet område med karakter af ridebane (se den røde kvadrat på kortet nedenfor).

Luftfoto med stier indtegnet

Ad pkt. 3 (skuret)

Det fremgår af ansøgningsmaterialet, at skuret har stået på ejendommen i mange år, og at det er kommunens opfattelse, at der ikke tidligere er meddelt dispensation hertil.

Foto fra 2. oktober 2023.

Ad pkt. 4 (hegnene ved hesteløbestierne/-foldene)

Det fremgår af ansøgningsmaterialet, at hegnene ikke fremgår af luftfotos fra 2002, ligesom det er kommunens opfattelse, at hegnene ikke er omfattet af en tidligere meddelt dispensation fra 2002.

Luftfoto 2002

Raftehegn 2023

Luftfoto 2023

Ad pkt. 5 (areal til parkering, opbevaring m.m.)

Det fremgår af ansøgningsmaterialet, at der søges om tilladelse til at bruge en del af det fredede areal (op til 30 meter fra stuehuset, jf. kortet nedenfor, hvor grænsen ses markeret med sort) i forbindelse med parkering og opbevaring m.m.

Luftfoto 2021

Kommunen har skriftligt oplyst, at man vurderer, at det ansøgte strider imod fredningens formål, som er at bevare arealets karakteristiske landskab og åbne udsyn. Den ansøgte brug af arealet vil således resultere i, at arealet ikke kan udvikle sig/reetablere sig til strandeng, jf. kortet nedenfor, ligesom det åbne udsyn forstyrres.

Luftfoto 1993. Det ansøgte areal har haft karakter af strandeng

Kommunen har i relation til Natura 2000 og bilag IV-arter oplyst følgende:

”...

NATURA 2000

Det nærmeste Natura 2000 område er habitatområdet ”Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde” (H78) og Fuglebeskyttelsesområdet ”Rømø” (F65) der begge starter ca. 70 m inden for fredningsgrænsen.

H78: Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde.

Naturtypen ”Strandeng” (habitatnaturtype nr.: 1330) er på udpegningsgrundlaget for Habitatområdet. Den ansøgte brug af det fredede areal, vil medføre/har medført en anden vegetationstype. Eksempelvis græsslåning til P-område og haveareal medfører, at der primært vokser plænegræsser, i stedet for strandengsplanter; Stierne medfører et stort slid og ødelægger den naturlige vegetation, og hvor der er tilført sand/grus, vil det ødelægges fuldstændigt.

Den uønskede vegetation vil kunne sprede sig, og påvirke den naturlige strandengs vegetation i negativ retning.

F65: Rømø.

Udpegningsgrundlaget for F65 udgøres af en række engfugle, der bl.a. er tilknyttet strandenge, herunder brushane, klyde og alm. Ryle. Den ansøgte brug af det fredede areal vil medføre/har medført at arealet ikke er egnet levested for arterne på udpegningsgrundlaget i fuglebeskyttelsesområdet og at de menneskelige forstyrrelser, der også er en stor trussel for udpegningsgrundlaget, kommer tættere på.

Bilag IV arter

Rømø huser bl.a. bilag IV arterne Markfirben og Strandtudse, Odder, Flagermus og Stor Vandsalamander. Af disse er det Markfirben og Strandtudse der er relevante for det ansøgte område.

Der er ikke registreret nogle af disse arter på det ansøgte areal, men potentielt kan området være leve- eller rasteområde for disse to arter. Strandtudsen i lavninger på strandengen og markfirben, i de små klitter på matriklen. Den øgede aktivitet i området vil kun forringe og medfører øget forstyrrelse for evt. bilag IV arter i området.
...”

Dansk Ornitologisk Forening ved formand Gert Fahlberg er fremkommet med følgende bemærkninger:

”...

Der er inde for fredningen i perioden 2000-2023 registreret 77 forskellige fuglearter. En væsentlig del af arterne er trækkende/rastende fugle, mens et mindre antal omhandler ynglefugle.

De fleste af ynglefuglene er ret almindelig forekommende arter – især småfugle. Det er dog værd at bemærke, at der også yngler følgende arter, der specielt er knyttet til strandenge: Strandskade, Rødben, Vibe.

Strandengene og de mere ferske enge er regelmæssigt raste- og fourageringsområde for mange trækfugle, bl.a. knortegås (200), pibeand (1000), gråand (150), gravand (350), strandskade (100), storspove (50), islandsk ryle (220), hjejle (80), lille kobbersneppe (200), stor præstekrave (85), stor kobbersneppe (6), rødben (55), alm. ryle (185) (I parentes er angivet det højst antal registrerede individer). Østerhede kan således vurderes som en værdifuld lokalitet, hvor det især er vigtigt at bevare strandenge og enge som lysåbne områder uden faste anlæg og uden opvækst af buske og træer. Drift med afgræsning – gerne ekstensiv – har været og er en central og afgørende naturpleje.

Foreningen kan ikke dokumentere, at de ansøgte aktiviteter og initiativer konkret har medført en negativ bestandsudvikling. Det kan dog ikke udelukkes at færdsel medfører forstyrrelser, som påvirker fuglenes forekomst, ligesom aktiviteterne og initiativerne kan resultere i negativ udvikling i områdets habitater.

Det er foreningens principielle opfattelse, at fredningsbestemmelser og fredningsafgrænsningen skal respekteres fuldt ud. På den baggrund anbefaler vi, at fredningsnævnet fastholder fredningens formål, dens bestemmelser og dens afgræsning og således ikke meddeler dispensation til det ansøgte.
...”

Therese Thøgersen er fremkommet med følgende bemærkninger:

”...

I 2003 var fredningsnævnet til besigtigelse på P Mærsk Møllers vej 6 og bad mig fjerne stalden, halvtaget, mødding, en ridebane på 20 x 40 meter – blev dette

selvfølgelig efterlevet. Efterfølgende etablerede vi et Ridecenter med stalde og ridehal og har jo ikke haft behov for dette.

I 2021 blev vi så gjort opmærksom på mindre overtrædelser. Sandfygning, overgræsning, mødding mm. Men over de sidste 3 år er der så løbende kommet flere forhold til hver gang Line kom til besigtigelse.

Vi har aldrig opstillet – bygget noget indenfor fredningsgrænsen. Alt hvad vi har haft var mobilt og kunne flyttes indenfor kort tid. Mobile halvskure, en båd, hegnspæle til sortering osv.

Kommunen går virkelig i små sko hvis man tager de store briller på og ser området fra helikopter perspektiv. En hel del af sommerlandet har altid været indenfor fredningsgrænsen, bl.a. Saloon Antanas, veje, aktiviteter. Fredningsnævnet har også givet dispensation for at man må parkere på fredet jord, nord for sommerlandet. Sommerhusvejen Lyngvej – ser også ud til at være indenfor fredningsgrænsen.

Derfor er det jo så utroligt at Tønder Kommune ikke ønsker at give os dispensation. Jeg blev bedt om at fjerne en overdækket mødding. Dog er jeg stadig meget i tvivl om baggrunden for at skulle fjerne disse var korrekt. Line V Nielsen sagde, at det ikke var lovligt at have markmødding på min matrikel 31. Korrekt den skal være 20 meter fra nabo. Men jeg mener stadig, at jeg må have markstak på det areal som må opdyrkes. Jeg har haft en landbrugskonsulent der sagde, at det var tilladt. Jeg kunne godt tænke mig at fredningsnævnet tager stilling til dette, hvis muligt?

På skitsen nedenfor ses tydeligt at en del af sommerlandet ligger indenfor fredningsgrænsen. Dette er ikke nyt. Legelandet har ligget indenfor fredningsgrænsen i 30-40 år.

1 at køkkenhaven fra 2019 kan forblive,

I skriver at der er i forbindelse med etablering af køkkenhaven er sket terræn ændringer. Dette er ikke korrekt. I 2008 fik vi lov til at nedrive ejendommen og bygge en ny ejendom, jeg gjorde meget for at få den til at ligne et Rømmøhus. Jeg spurgte om lov til at lave en stor sandpude så huset var lidt fremtidssikret mht. stigende vandstand. Siden

vi byggede huset, har vi **ikke** ændret på terrænet.... Korrekt der er kommet en økologisk køkkenhave.

På kortet nedenfor kan I se at der er et stort areal der må opdyrkes og jeg mener stadig at dette er gældende. Det kan jo virke lidt grotesk, at jeg må opdyrke dette område og så ikke have en lille køkkenhave – 10 meter fra mit hus?

Opdyrkning tilladt på det bølgede område.

2. at hesteløbestierne/hestefold

Line har helt fejlagtigt tegnet en rød kvadrat som ridebane. Tænk engang at man tror vi rider der når vi har en ridehal med en god ridebund få meter derfra?

Vi har virkelig behov for disse hesteløbestier. Forstil jer strømførende tråd når 30-40 heste sendes på græs efter en dag i stalden. Det vil være til stor fare for især de svage heste. Vi har jo kun hesteløbestier i træ på de første ca. 100 meter hvor der jo altid er trængsel i starten. Dette er virkelig nødvendigt for vores landbrugsdrift – og i øvrigt er der jo stort set ingen der kan se dette hegn udover undertegnede.

De sidste 3 år har vi lejet naboens jord og vores heste skal drives derover efter endt arbejdsdag. Vi kan jo ikke trække så mange heste til marken?

3. at træskuret, der har stået på matriklen i ca. 25 år, kan forblive,

Dette skur var der også i 1984, altså i over 40 år. Dog med en anden farve på taget. Skuret var der også i 2003 da I var her – og dengang havde I ingen indsigelser mod

dette skur der står godt gemt blandt høje træer og giver skygge til hestene om sommeren.

Kort før fredningen trådte i kraft så området således ud:

4. at raftehegnene ved hestefoldene kan forblive, og

Vi bruger ikke raftehegn ved hestefoldene. Vi bruger raftehegn ved løbestierne.

Strømhegn kan være farlige. Vi har mistet et føl, der sad fast i hegnet.

5. at ansøger i en afstand af ca. 20-30 meter fra stuehuset fortsat må anvende et nærmere angivet areal til parkering og opbevaring m.m.

Denne parkering er jo kun nødvendig når man 1 gang om måneden får gæster på ejendommen. Jeg ønsker jo ikke selv at have rod foran den gode udsigt fra huset. Men korrekt at man måske får lidt fred til at kunne have noget mobilt stående uden at man straks får en politianmeldelse.

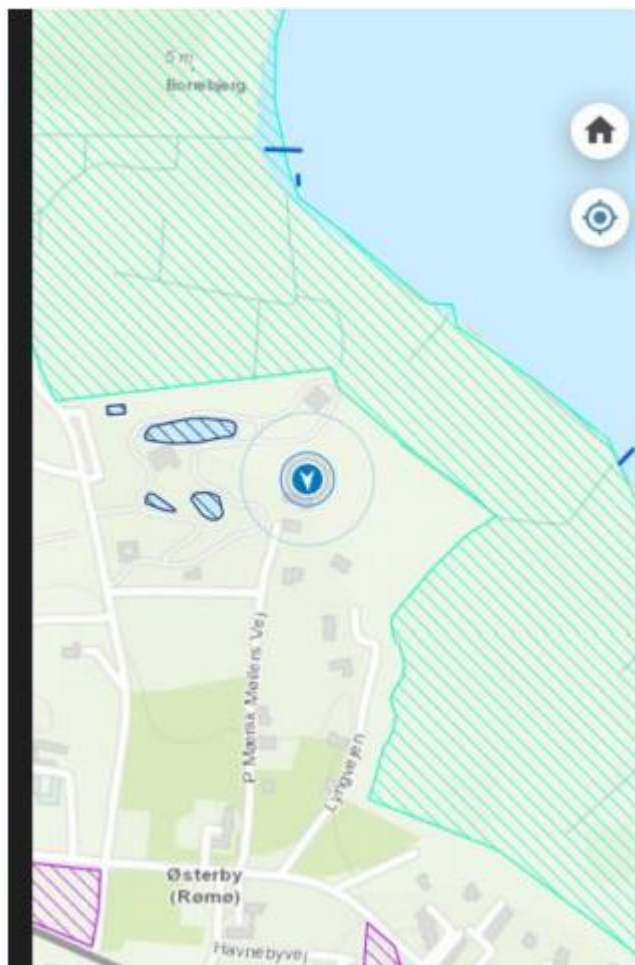
Øvrige punkter.

Fredningsnævnet har ikke medtaget min ansøgning om at måtte anvende høhækkene som I har givet mig tilladelse til tilbage i 2003. I gav tilladelse til at jeg måtte have 3 høhække.

Også dette forbød Tønder Kommune mig og jeg fik et påbud om at fjerne høhækkene. Senere tror jeg at Tønder kommune fik læst fredningskendelsen tilbage fra 2003 og så har man måske ændret kurs lidt. Dog mente Line så at jeg skulle søge om at få lov til at bruge dem. Det er lidt underligt for mig da det jo er plovjord og ikke beskyttet natur.

Beskyttet natur.

Som man kan se af kortet nedenfor er matrikel 31 som er plovjord – ikke beskyttet natur. I denne sammenhæng kan det jo også findes lidt utroligt at man ikke kan have en lille køkkenhave.

Ekstra kommentarer til Tønder Kommunes skrivelse.

En nabo Lyngvejen 33 er blevet yderst fornærmet over at de ikke kan gå over mine marker på Vadehavstien. De har været i min reception og skældt mig ud over at der ikke var åbent. Samme naboer har også tvunget mig til at indhegne klitter da de mente mine heste var årsag til sandflugt.

Line og naboerne kæmper for at stien til Vadehavet bliver offentlig. Dette bekræftes af Lines overskrift:

Heste-løbestier/ stier til vadehavet for hotellets gæster, uden offentlig adgang, samt indhegnet område med karakter af ridebane.

En lille fornærmelse over at jeg ikke ønsker offentlig adgang over mine marker.

Tønder Kommune sendte mig også et påbud om at jeg skulle åbne for offentligheden. Dette blev dog trukket tilbage igen af kommunen.

Det er jo også lidt dobbelt moralsk, at man henviser til at beskytte naturen og så samtidig ønsker flere mennesker ud i den fredede natur. Glemmer Line VN ikke at der også står følgende i fredningsloven

Udpegningsgrundlaget for F65 udgøres af en række engfugle, der bl.a. er tilknyttet strandenge, herunder brushane, klyde og alm. Ryle. Den ansøgte brug af det fredede areal vil medføre/har medført at arealet ikke er egnet levested for arterne på udpegningsgrundlaget i fuglebeskyttelsesområdet og at de menneskelige forstyrrelser, der også er en stor trussel for udpegningsgrundlaget, kommer tættere på.
...”

Det omhandlede areal er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af 30. april 1987 om fredningen af en del af Østerhede. Nedenfor følger et uddrag af de relevante fredningsbestemmelser:

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål, at områdets karakteristiske landskab med strandenge, hede- og rørskovsarealer bevares og plejes, at områdets åbne vandløb og grøfter bevares og beskyttes, at fortidsmindet Borrebjerg beskyttes og plejes, og at offentligheden sikres et frit udsyn fra landevejen Tvismark-Havneby hen over det fredede areal og Borrebjerg og ud over Vadehavet.

§ 2. Bevaring af områderne.

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således blandt andet ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres yderligere bebyggelse, medmindre en sådan ændring i områdernes nuværende tilstand er tilladt eller påbudt i de følgende bestemmelser.

§ 3. Terrænændringer.

Som anført i § 2 må der ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og der må ikke foretages opfyldning, planering eller gravning af damme og lignende.

§ 4. Beplantning.

Der må ikke foretages ny beplantning uden for eksisterende bebyggelses- eller havearealer, heller ikke selvom beplantningen ville være lovlig efter landbrugsloven. Eksisterende beplantning kan derimod fjernes uden hensyn til fredningen, og der kan foretages genplantning med de for egnen karakteristiske danske buske og træer.

Uden for eksisterende haver og bebyggelsesarealer må faste hegn kun etableres som almindelige kreaturhegn.

§ 6. Arealernes drift i øvrigt.

Foranstaltninger, der forringer eller beskadiger områdets strandenge, hede- eller rørskovsarealer, herunder nyopdyrkning og afvanding, er ikke tilladt. Græsning i området skal reguleres på en sådan

måde, at der efter fredningsnævnets skøn ikke sker skade på områdets hede- og marskarealer eller på fortidsmindet Borrebjerg.

Fredningen er ikke til hinder for opdyrkning af de arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for dyrkede arealer.

§ 7. Bebyggelse m.v. og andre konstruktioner og anlæg.

Det følger af § 2, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder og lignende indretninger. Efter forud indhentet tilladelse fra fredningsnævnet kan der dog foretages ombygning og tilbygning, der ikke strider mod fredningens formål, og inden for private haver opstilles drivhuse, skure og lignende.

Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg •. Eksempelvis må der ikke anbringes tårne, master og reklamer, opsættes vindmøller eller etableres skydebaner, ride- eller springbaner, væddeløbs- eller motorbaner, oplags- eller lossepladser. Der må ikke henlægges affald eller henstilles kasserede maskiner eller biler. Mødding- og kompostpladser i tilknytning til eksisterende bebyggelse er dog tilladt.

Der må ikke anbringes campingvogne o. lign., og der må ikke teltet. Privatbesøgende hos grundejere må dog uden hensyn til fredningen campere eller slå telt op i umiddelbar nærhed af ejendommens bygninger.

Etablering af mere industriprægede og for en almindelig landbrugsejendom væsentligt fremmede landbrugsbygninger som f.eks. pels-, fjerkræ- og svinefarme, gartnerier og planteskoler er ikke tilladt.

§ 10. Dispensationer.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-9 kan meddeles, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål, jf. naturfredningslovens § 34.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 26. januar 2024, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

I mødet deltog formanden, dommer Henrik Tosti, det ministerudpegede medlem, Christa Jørgensen, og det kommunalt udpegede medlem, Hans Kristensen. Desuden deltog Therese Thøgersen, Tønder Kommune ved Line Nielsen og Jens Yde og Dansk Ornitologisk Forening ved Jesper Leegaard.

Fredningsnævnets formand redegjorde for ansøgningen og de relevante dele af fredningsbestemmelserne.

Therese Thøgersen procederede i det væsentlige i overensstemmelse med sine skriftligt indleverede bemærkninger.

Line Nielsen bemærkede ad pkt. 1 (køkkenhaven), at stuehuset er fra 2008. Køkkenhaven ses ikke på luftfotos fra 2014. Der er ikke givet dispensation til terrænændringer, hvorfor en lovliggørende dispensation er nødvendig. Kommunen mener ikke, at der bør gives dispensation.

Jesper Leegard bemærkede ad pkt. 1 (køkkenhaven, at det er tydeligt, at der er foretaget terrænændringer. Dansk Ornitologisk Forening mener ikke, at der bør gives dispensation.

Line Nielsen bemærkede ad pkt. 2 og 4 (hesteløbestierne og hegnene), at der ikke er givet dispensation hertil. Det ses tydeligt, at der ikke længere er tale om strandeng, der hvor stierne løber. Kommunen mener ikke, at der bør gives dispensation.

Line Nielsen bemærkede ad pkt. 3 (skuret), at der skal en dispensation til, men henset til skurets størrelse, og idet det står godt gemt, vil kommunen ikke udtale sig herimod.

Line Nielsen bemærkede ad pkt. 5 (areal til parkering, opbevaring m.m.), at det fremgår af luftfotos, at der gennem årene har holdt mere end blot en enkelt bil, som eller påstået af Therese Thøgersen. Området har været brugt til opbevaring generelt. Kommunen mener ikke, at der bør gives dispensation.

Jesper Leegaard tilsluttede sig ad pkt. 2-5 kommunens synspunkter.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det fremgår videre af stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Det fremgår desuden af stk. 3, at medmindre betingelserne i § 65, stk. 3, er opfyldt, kan fredningsnævnet ikke meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning, hvis det ansøgte kan 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller 2) ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Formålet med fredningen er blandt andet at sikre, at områdets karakteristiske landskab med strandenge, hede- og rørskovsarealer bevares og plejes, at områdets åbne vandløb og grøfter bevares og beskyttes, og at offentligheden sikres et frit udsyn fra landevejen Tvismark-Havneby hen over det fredede areal og Borrebjerg og ud over Vadehavet.

Ved afgørelse af, om et allerede etableret forhold kan lovliggøres, skal Fredningsnævnet vurdere, hvorvidt der ville være blevet dispenseret hertil, såfremt der var ansøgt herom på forhånd, eller om der i øvrigt er særlige forhold, som kan begrunde en efterfølgende dispensation.

Ad punkt 3 – træskuret

Fredningsnævnet finder ikke, at tilstedeværelsen af dette skur som følge af placeringen og størrelsen er i strid med fredningens formål. At skuret får lov at blive stående, er desuden ikke i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller stk. 3. Som følge heraf meddeles der lovliggørende dispensation til træskuret.

Ad de øvrige punkter

Henset til fredningens formål og de oplyste forhold vedrørende Natura2000 og Bilag IV arter ville der med sikkerhed ikke være givet dispensation til etableringen af køkkenhaven, hesteløbestierne, hegnene ved hesteløbestierne/- foldene og parkeringsarealet. Der findes i øvrige ikke at foreligge særlige forhold, som nu kan begrunde en dispensation. Som følge heraf tages ansøgningen om lovliggørende dispensation vedrørende disse forhold ikke til følge.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevnenes-hus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og

Fødevarerklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevarerklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevarerklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevarerklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i parts-høring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg den 30. januar 2024

Henrik Tosti
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Therese Thøgersen

Tønder Kommune, teknisk@toender.dk, ln1@toender.dk

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk

Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

Museum Sønderjylland, planer@msj.dk

Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, toender@dn.dk

Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk

Dansk Ornitologisk Forening, toender@dof.dk

Friluftsrådet centralt, fr@friluftsraadet.dk

Friluftsrådet Tønder, sydvestjylland@friluftsraadet.dk

Fredningsnævnet for Syddjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Tlf.nr.: 9968 8800
E-mail: syddjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

29. februar 2024

FN SJS 65/2023

FN SJS 65/2023: Anmodning om stillingtagen til plejetiltag inden for Østerhedefredningen, Rømø

Fredningsnævnet har den 23. november 2021 modtaget en anmodning fra Tønder Kommune om fredningsnævnets stillingtagen til plejetiltag inden for Østerhedefredningen, Rømø, i henhold til bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn § 1, stk. 5.

Fredningsnævnet har besluttet at give kommunen tilladelse til at gennemføre de ønskede plejetiltag, som anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund

Ved brev af 29. november 2021 har fredningsnævnet henstillet til, at kommunen følger proceduren som beskrevet i bekendtgørelse om pleje af fredede arealer § 1. Kommunen har sidenhen udarbejdet en egentlig plejeplan, som den 23. november 2023 ses fremsendt til fredningsnævnet.

Det fremgår af kommunens anmodning, at der i de seneste årtier er sket en opvækst af selvsåede træer og buske, især på hede- og strandensarealer, inden for den nordlige del af Østerhedefredningen.

Luftfoto 1984:

Luftfoto 2019:

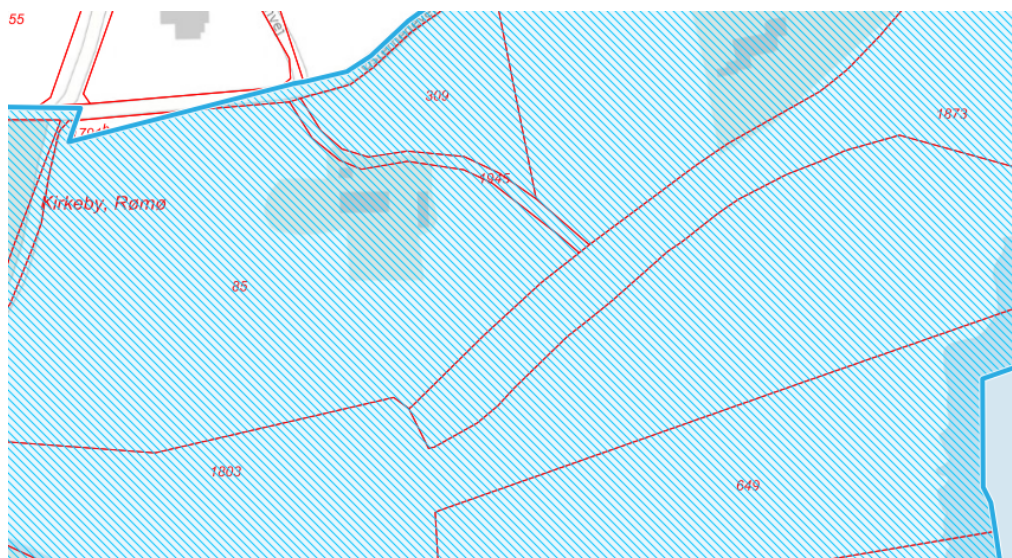

Kommunen har på den baggrund vurderet, at der for at opfylde fredningens formål skal gennemføres en plejeindsats på hede- og strandensarealerne. Kommunen ønsker i den forbindelse at foretage rydning af træer og buske på henholdsvis matr.nr. 85 (uden for haveområdet), 309, 1873 og 1803, Rømø.

Ejer af matr.nr. 1873 og 1803 har givet samtykke til rydningen, mens ejer af matr.nr. 85 og 309 ikke har ønsket at give samtykke med følgende begrundelse:

”Vi har ingen ønsker om at fjerne træer m.v. fra vores grund, idet de skærmer for den massive og tiltagende larm fra trafik på Havnevej. Denne larm er i øvrigt kun blevet værre med tiden, og især efter Egil og Ulla har fået ryddet en del buksler og træer på deres grund. Endvidere giver den nuværende beplantning på vores grund et rigt dyreliv, som vi sætter stor pris på.”

Samtlige ejendomme er fredet ved Overfredningsnævnet kendelse af 30. april 1987 om fredning af en del af Østerhede på Rømø, Skærbæk kommune, Sønderjyllands Amt, jf. kortet nedenfor (fredningen ses skraveret ved blå).

Da ejer af matr.nr. 85 og 309 ikke har ønsket at samtykke i de af kommunen foreslåede plejetiltag, skal fredningsnævnet i henhold til fredningsbestemmelsernes § 9 træffe afgørelse.

Fredningsbestemmelserne lyder som følger:

§ 1. Fredningens formål

Fredningen har til formål, at områdets karakteristiske landskab med strandenge, hede- og rørskovsarealer bevares og plejes, at områdets åbne vandløb og grøfter bevares og beskyttes, at fortidsminnet Borrebjerg beskyttes og plejes, og at offentligheden sikres et frit udsyn fra landevejen Tvismark-Havneby hen over det fredede areal og Borrebjerg og ud over Vadehavet.

§ 2. Bevaring af områderne

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således blandt andet ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres yderligere bebyggelse, medmindre en sådan ændring i områdernes nuværende tilstand er tilladt eller påbudt i de følgende bestemmelser.

§ 3. Terrænændringer

Som anført i § 2 må der ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og der må ikke foretages opfyldning, planering eller gravning af damme og lignende.

§ 4. Beplantning

Der må ikke foretages ny beplantning uden for eksisterende bebyggelses- eller havearealer, heller ikke selvom beplantningen ville være lovlig efter landbrugsloven. Eksisterende beplantning kan derimod fjernes uden hensyn til fredningen, og der kan foretages genplantning med de for egnen

karakteristiske danske buske og træer. Uden for eksisterende haver og bebyggelsesarealer må faste hegn kun etableres som almindelige kreaturhegn.

§ 5. Afvanding

Hede- og rørskovsarealer må ikke afvandes, og der må ikke foretages yderligere afvanding af strandenge. Fredningen er derimod ikke til hinder for vedligeholdelse af afvandingen af strandengsarealer med åbne grøfter, men eksisterende vandløb og grøfter må ikke rørlægges.

§ 6. Arealernes drift i øvrigt

Foranstaltninger, der forringer eller beskadiger området strandenge, hede- eller rørskovsarealer, herunder nyopdyrkning og afvanding, er ikke tilladt. Græsning i området skal reguleres på en sådan måde, at der efter fredningsnævnets skøn ikke sker skade på området hede- og marskarealer eller på fortidsmindet Borrebjerg. Fredningen er ikke til hinder for opdyrkning af de arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for dyrkede arealer.

§ 7. Bebyggelse m.v. og andre konstruktioner og anlæg

Det følger af § 2, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder og lignende indretninger. Efter forud indhentet tilladelse fra fredningsnævnet kan der dog foretages ombygning og tilbygning, der ikke strider mod fredningens formål, og inden for private haver opstilles drivhuse, skure og lignende.

Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Eksempelvis må der ikke anbringes tårne, master og reklamer, opsættes vindmøller eller etableres skydebaner, ride- eller springbaner, væddeløbs- eller motorbaner, oplags- eller lossepladser. Der må ikke henlægges affald eller henstilles kasserede maskiner eller biler. Mødding- og kompostpladser i tilknytning til eksisterende bebyggelse er dog tilladt.

Der må ikke anbringes campingvogne o. lign., og der må ikke teltes. Privatbesøgende hos grundejere må dog uden hensyn til fredningen campere eller slå telt op i umiddelbar nærhed af ejendommens bygninger.

Etablering af mere industriprægede og for en almindelig landbrugsejendom væsentligt fremmede landbrugsbygninger som f.eks. pels-, fjerkræ- og svinefarme, gartnerier og planteskoler er ikke tilladt.

§ 8. Veje

Eksisterende offentlige veje må ikke nedlægges.

§ 9. Naturpleje

Sønderjyllands Amtsråd har ret til uden udgift for ejeren at lade foretage naturpleje på grænsningsarealer og udyrkede arealer til opfyldelse af fredningens formål.

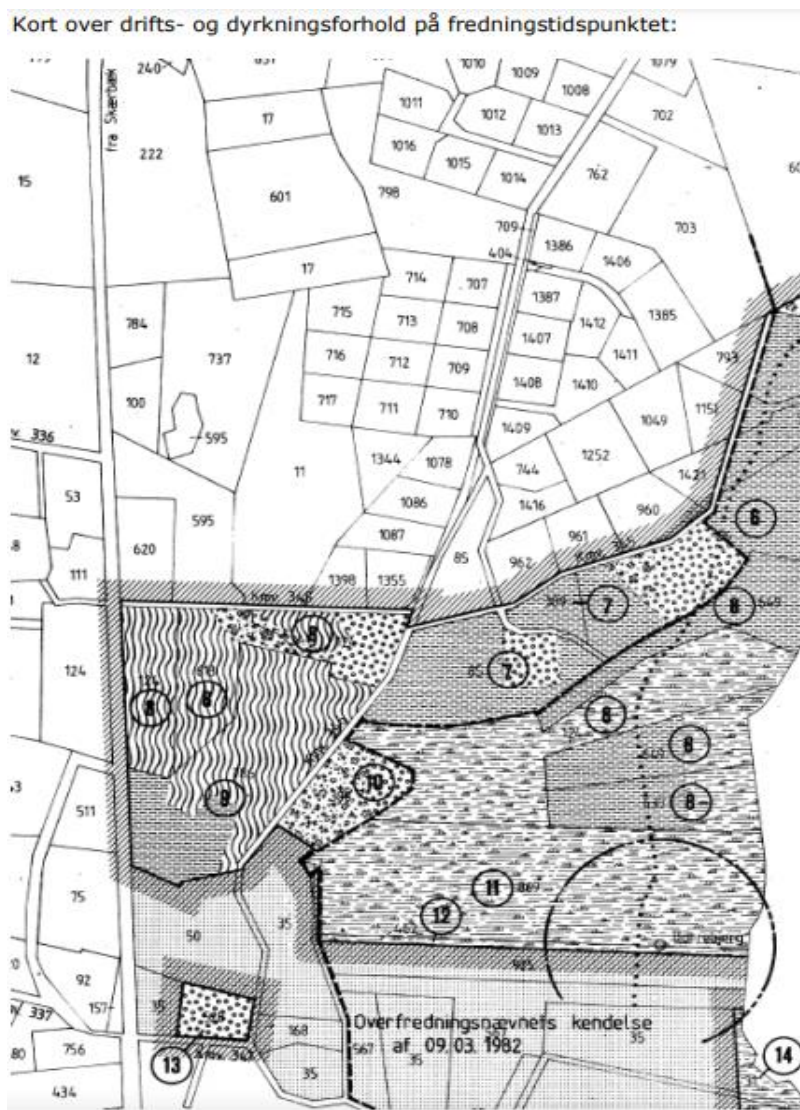
På græsningsarealer kan amtsrådet foretage de nødvendige foranstaltninger til bevarelse af disse arealer, såfremt de ikke afgræsses på en i henseende til fredningsformålet tilfredsstillende måde.

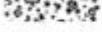

På udyrkede arealer kan amtsrådet lade fjerne selvsåede buske og træer, foretage anden form for pleje, f.eks. græsning eller slåning med henblik på bevarelse og genskabelse af strand-, eng- og lyngarealer. Ved udyrkede arealer forstås i denne forbindelse arealer, der hverken dyrkes eller afgræsses, og arealer, som opgives dyrkningsmæssigt, samt skovarealer i forfald.

Den enkelte plejeforanstaltning kræver vedkommende ejers samtykke eller i mangel heraf fredningsnævnets tilladelse.

§ 10. Dispensationer

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-9 kan meddeles, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål, jfr. naturfredningslovens § 34.

<u>Dyrkningsforhold iflg. registrering juni 1984</u>	
	Græs udenfor omdrift: Strandenge (omfattet af § 43b)
	Udyrkede arealer: Rørskovsarealer og strandsump, omfattet af 43b og hedearealer, delvist omfattet af § 43a)
	Dyrkede arealer, incl. græs i omdrift
	Skov
	Have

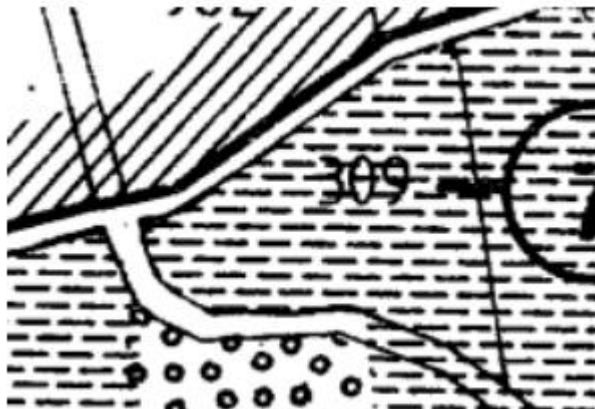
Af uddrag fra kommunens plejeplan fremgår følgende vedrørende matr.nr. 85 og 309:

”...

Matr. Nr. 309 Kirkeby, Rømø

”Udyrkede arealer: rørskovsarealer og strandsump, omfattet af 43b* og hedearealer, delvist omfattet af § 43b*”.

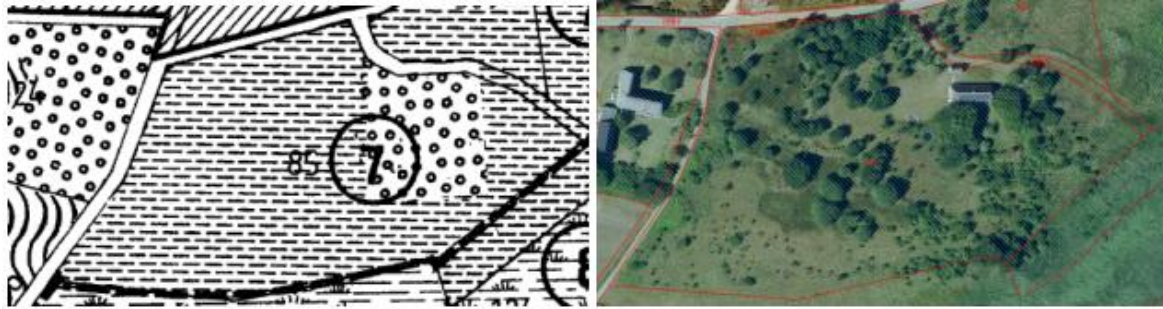
Dvs. Tønder kommune kan foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål. F.eks. fjerne selvsåede buske og træer, foretage f.eks. græsning eller slåning med henblik på bevarelse eller genskabelse af strand-, eng- eller lyngarealer.

Matr. Nr. 85 Kirkeby, Rømø

”Udyrkede arealer: rørskovsarealer og strandsump, omfattet af 43b* og hedearealer, delvist omfattet af § 43b*” og en mindre del ”Have”.

Dvs. Tønder kommune kan på de udyrkede arealer foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål. F.eks. fjerne selvsåede buske og træer, foretage f.eks. græsning eller slåning med henblik på bevarelse eller genskabelse af strand-, eng- eller lyngarealer.

...”

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 22. februar 2024, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

I mødet deltog formanden, dommer Henrik Tosti, det ministerudpegede medlem, Christa Jørgensen, og det kommunalt udpegede medlem, Hans Kristensen. Desuden deltog lodsejer, Erik Carp, Tønder Kommune ved Conny Brandt og Dansk Ornitologisk Forening ved Martin Iversen.

Fredningsnævnets formand redegjorde for anmodningen og de relevante dele af fredningsbestemmelserne.

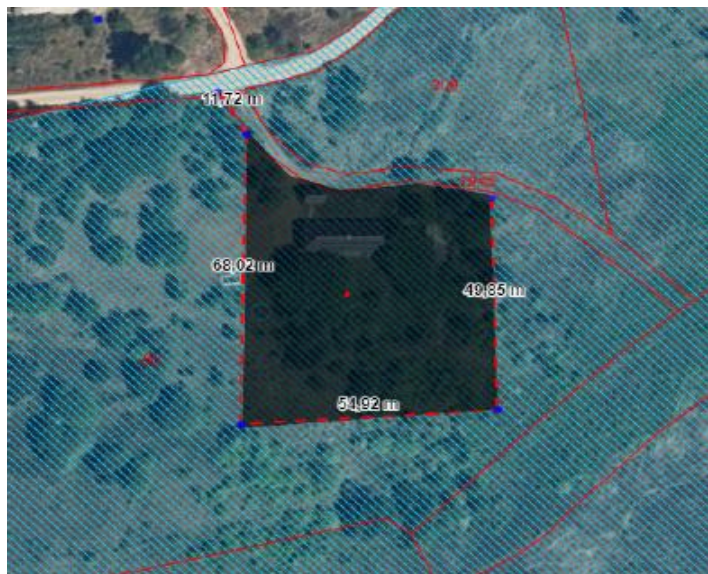
Conny Brandt udpegede det omhandlede areal og oplyste, at sagen udspringer af flere henvendelser til kommunen fra beboere i området – beboere, der gerne ser arealet bevaret som ”lysåbent”. Dette er selvsagt også i overensstemmelse med fredningsbestemmelserne, hvorfor kommunen har pligt til at gennemføre de anførte plejetiltag. Hvis arealet igen bliver til hedeareal, vil det tiltrække en række fugle- og sommerfuglearter, som ellers ikke vil være at finde her.

Erik Carp oplyste, at træerne giver liv omkring huset, ligesom de skærmer for den massive larm fra Havnebyvej. Han ser kaniner og fasaner m.v. på matriklerne. Arter, som utvivlsomt har gavn af, at træerne er der. Han var bekendt med fredningen, da huset blev købt, men det vil i hans optik forringe herlighedsværdien væsentligt, hvis træerne fjernes. Huset har været i familien gennem ca. 180 år. Hvis kommunen har lovhjemmel til at gennemføre deres tiltag, så er det selvfølgelig sådan, det er, men han er ikke positivt indstillet.

Martin Iversen oplyste, at der utvivlsomt er kommet mere ”opvækst” på matriklerne, siden fredningen kom til. Dette ses tydeligt, hvis man gennemgår luftfotos fra de forgange år. Træerne giver et andet fugleliv end det, der oprindeligt var, og som fredningen skal sikre. Hvis det oprindelige dyre- og fugleliv skal bevares, er det derfor ganske essentielt, at fredningsbestemmelserne overholdes.

--oOo--

Tønder Kommune har i forlængelse af besigtigelsen fremsendt følgende oversigtskort (2023), hvor selve havearealet på den omhandlede adresse ses nærmere udregnet og markeret:

Fredningsnævnets afgørelse

Det følger af bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn § 1, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan gennemføre plejeforanstaltninger på fredede, ikke statsejede arealer, når dette tjener til opnåelse af formålet med fredningen og ikke strider mod fredningsbestemmelserne. Foranstaltningerne kan gennemføres med ejers og brugers samtykke eller efter tilladelse fra fredningsnævnet, jf. stk. 5.

Det følger desuden af fredningsbestemmelsernes § 9, stk. 1, at Sønderjyllands Amtsråd (nu kommunen) har ret til uden udgift for ejeren at lade foretage naturpleje på græsningsarealer og udyrkede arealer til opfyldelse af fredningens formål.

Det følger videre af stk. 3, at amtsrådet (nu kommunen) på udyrkede arealer kan lade fjerne selvsåede buske og træer, foretage anden form for pleje, f.eks. græsning eller slåning med henblik på bevarelse og genskabelse af strand-, eng- og lyngarealer.

Fredningen har til formål, at områdets karakteristiske landskab med strandenge, hede- og rørskovsarealer bevares og plejes, at områdets åbne vandløb og grøfter bevares og beskyttes, at fortidsmindet Borrebjerg beskyttes og plejes, og at offentligheden sikres et frit udsyn fra landevejen Tvismark-Havneby hen over det fredede areal og Borrebjerg og ud over Vadehavet.

Efter besigtigelsen kan Fredningsnævnet tiltræde, at de af kommunen ønskede plejetiltag gennemføres på den del af ejendommen, der ikke af ovennævnte kort udgør havearealet, jf. bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn § 1, stk. 5. Fredningsnævnet lægger vægt på, at plejetiltagene findes nødvendig for at opfylde fredningens formål. Det af lodsejer anførte kan ikke føre til et andet resultat. Inden plejetiltagene udføres, skal kommunen give lodsejeren en frist til selv at udføre plejen, jf. bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn § 1, stk. 4.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 3, 2. pkt., jf. § 43, stk. 4, indgives skriftligt til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens 78, stk. 3, 2. pkt., jf. § 43, stk. 2:

- ejere og brugere, der skal have afgørelsen tilsendt,
- enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse,
- statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af afgørelsen, samt
- organisationer m.v., som antages at have en væsentlig interesse i afgørelsen.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevnenes-hus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Fredningsnævnets afgørelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg den 29. februar 2024

Henrik Tosti
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Tønder Kommune, cb1@toender.dk, teknisk@toender.dk

Lodsejer, Erik Carp og Anne Vinding Sillemann

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk

Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

Museum Sønderjylland, planer@msj.dk

Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, toender@dn.dk

Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk

Dansk Ornitologisk Forening, toender@dof.dk

Friluftsrådet centralt: fr@friluftsradet.dk

Friluftsrådet Tønder: sydvestjylland@friluftsradet.dk

Fredningsnævnet for Sydjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Tlf.nr.: 9968 8800
E-mail: sydjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

19. marts 2024
FN SJS 10/2024

FN SJS 10/2024: Ansøgning fra Tønder Kommune på vegne af EVANGELISK-LUTHERSK DIAKONISSEANSTALT FLENSBURG om dispensation inden for fredningen af Østerhede.

Fredningsnævnet har den 13. februar 2024 modtaget en ansøgning fra Tønder Kommune på vegne af lodsejer EVANGELISK-LUTHERSK DIAKONISSEANSTALT FLENSBURG, hvorefter der ansøges om dispensation til udskiftning af en ældre et-kammer septiktank med en ny bundfældningstank samt etablering af et minirensesanlæg på ejendommen med matrikelnummer 793, Kirkeby, Rømø, inden for fredningen af Østerhede.

Fredningsnævnets formand har i medfør af bekendtgørelse om forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5, besluttet at meddele dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, som anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund

Følgende fremgår af ansøgningen:

”...

Anlægget udføres så der kun bliver 2 dæksler synlig i jorden, det placeres mellem 18-20 m fra vejen, så den kan tømmes hver år efter kommunens anvisninger.

Det er ikke muligt at flytte anlægget da udløb fra huset kommer der. Hvis vi skal tættere, på vejen får vi problemer med dybden på rør, bundfældningstank og Rensningsanlægget. Skal vi længere ned, kræver det et stort område som skal graves fri for at lave grundvandssænkning, en del flere m2 end det jeg har tegnet ind.

Området ligger hen i lyng og normal Rømmø natur, derfor har vi valgt at installere et minirensningsanlæg, for at det bliver så lidt som mulig af anlægget der bliver synlig. Vi udfører arbejdet med største forsigtighed, og så lidt skader på naturen som muligt. Anlægget udleder rensset vand til faskiner, som er tegnet ind på kortet.

Redegørelse

Hele matriklen, som sommerhuset ligger på, ligger inden for Østerhedefredningen.

Det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 2 at

§ 2. Bevaring af områderne.

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således blandt andet ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres yderligere bebyggelse, medmindre en sådan ændring i områdernes nuværende tilstand er tilladt eller påbudt i de følgende bestemmelser.

Tønder Kommunes vurderer derfor at etablering af anlægget kræver en dispensation efter fredningsbestemmelserne.

NATURA 2000

Det nærmeste Natura 2000 område er habitatområdet "Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde" (H78) og Fuglebeskyttelsesområdet "Rømmø" (F65) der begge starter ca. 40 m fra det ansøgte anlæg.

H78: Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde. Naturtypen "Tør hede" (habitatnaturtype nr.: 6430) er på udpegningsgrundlaget for Habitatområdet. Det ansøgte minirensningsanlæg vil medføre at en lille del af naturtypen bliver

inddraget og forstyrret. Dog kan en del efterfølgende reetableres. Det, at der fremadrettet kun vil blive udledt rensede spildevand ud i naturområdet, opvejer de negative effekter, da tilgroning pga. næringsstoffer nedsættes, hvilket er en af de største trusler for heden.

F65: Rømø. Udpegningsgrundlaget for F65 udgøres af en række fugle, hvoraf nogle er tilknyttet heder. Dette gælder bl.a. for mosehornuglen. Det ansøgte anlæg vil medføre at et mindre areal vil blive inddraget og forstyrret i anlægsfasen. Det, at der fremadrettet kun vil blive udledt rensede spildevand ud i naturområdet, opvejer de negative effekter, da tilgroning pga. næringsstoffer nedsættes hvilket er den største trussel for yngle- og rastestederne for bl.a. mosehornuglen.

Bilag IV arter

Rømø huser bl.a. bilag IV arterne markfirben og Strandtudse, Odder, Flagermus og Stor Vandsalamander. Af disse er det Markfirben, der er relevante for det ansøgte anlæg, da markfirben er tilknyttet naturtypen hede.

Der er ikke registreret markfirben på den ansøgte matrikel, men der er flere fund ca. 500 m derfra. Markfirben er tilknyttet heder. Her fouragerer de, men de har brug for syd- og vestvendte skrånninger til yngle- og rasteområde. Tønder Kommune vurderer, at der ikke er potentielle yngle- og rasteområder på matriklen, men at evt. fouragerende markfirben i nærområdet kan forstyrres en smule i etableringsfasen. Hvis heden gror til, er den ikke længere egnet levested for markfirben, da de har brug for lysåben natur. Det forhold, at der ved dispensation, tilføres færre næringsstoffer til heden og dermed hæmmer tilgroning af heden, gør at projektet som helhed, vurderes ikke at påvirke markfirbenet negativt.

Kommunens vurdering:

Projektet består i at udskifte et eksisterende udtjent anlæg, der har uønsket udsivning til naturområdet, til et nyt, der kun udleder rensede spildevand. Dette betyder at modtagerområdet, der er en beskyttet hede, i givet fald, vil modtage færre næringsstoffer end hidtil.

Tønder kommune indstiller til, at dispensation kan imødekommes, da det på sigt vil bevare hedeområdet i bedre naturtilstand. Tønder Kommune forventer at kunne imødekomme dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Anden lovgivning

Kystdirektoratet har meddelt dispensation efter naturbeskyttelseslovens §65b (kystbeskyttelses-linjen). Afgørelsen er vedlagt denne ansøgning.
..."

Det omhandlede areal er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af 30. april 1987 om fredning af en del af Østerhede på Rømø.

Et uddrag af de relevante fredningsbestemmelser er indsat nedenfor:

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål, at områdets karakteristiske landskab med strandenge, hede- og rørskovsarealer bevares og plejes, at områdets åbne vandløb og grøfter bevares og beskyttes, at fortidsmindet Borrebjerg beskyttes og plejes, og at offentligheden sikres et frit udsyn fra landevejen Tvismark-Havneby hen over det fredede areal og Borrebjerg og ud over Vadehavet.

§ 2. Bevaring af områderne.

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således blandt andet ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres yderligere bebyggelse, medmindre en sådan ændring i områdernes nuværende tilstand er tilladt eller påbudt i de følgende bestemmelser.

§ 3. Terrænændringer.

Som anført i § 2 må der ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og der må ikke foretages opfyldning, planering eller gravning af damme og lignende.

§ 7. Bebyggelse m.v. og andre konstruktioner og anlæg.

Det følger af § 2, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder og lignende indretninger. Efter forud indhentet tilladelse fra fredningsnævnet kan der dog foretages ombygning og tilbygning, der ikke strider mod fredningens formål, og inden for private haver opstilles drivhuse, skure og lignende.

Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Eksempelvis må der ikke anbringes tårne, master og reklamer, opsættes vindmøller eller etableres skydebaner, ride- eller springbaner, væddeløbs- eller motorbaner, oplags- eller lossepladser. Der må ikke henlægges affald eller henstilles kasserede maskiner eller biler. Mødding- og kompostpladser i tilknytning til eksisterende bebyggelse er dog tilladt.

Der må ikke anbringes campingvogne og lignende, og der må ikke teltet. Privatbesøgende hos grundejere må dog uden hensyn til fredningen campere eller slå telt op i umiddelbar nærhed af 6 ejendommens bygninger.

Etablering af mere industriprægede og for en almindelig landbrugsejendom væsentligt fremmede landbrugsbygninger som f.eks. pels-, fjerkræ- og svinefarme, gartnerier og planteskoler er ikke tilladt.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Ved brev af 22. februar 2024 har fredningsnævnet anmodet EVANGELISK-LUTHERSK DIAKONISSEANSTALT FLENSBURG, Tønder Kommune, Miljøstyrelsen, Slot- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen,

Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet om bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist til den 8. marts 2024.

Dansk Ornitologisk Forening har i den forbindelse anført, at man anbefaler, at der meddeles dispensation, og at man derudover ikke har bemærkninger til sagen.

Der er ikke herudover modtaget bemærkninger.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det fremgår videre af stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Det fremgår desuden af stk. 3, at medmindre betingelserne i § 65, stk. 3, er opfyldt, kan fredningsnævnet ikke meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning, hvis det ansøgte kan 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller 2) ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Formålet med fredningen er blandt andet at sikre, at områdets karakteristiske landskab med strandenge, hede- og rørskovsarealer bevares og plejes.

Under henvisning til, at der er tale om at udskifte et i forvejen eksisterende, udtjent anlæg, og idet det nye anlæg efter arbejdets udførelse kun i meget begrænset omfang vil være synligt på jordoverfladen, finder fredningsnævnet ikke, at fredningen er til hinder for det ansøgte.

På denne baggrund, og idet det ansøgte, i hvert fald når der bortses fra selve etableringsfasen, ikke vil påvirke hverken udpegede Natura 2000-områder eller registrerede bilag IV-arter negativt, meddeler fredningsnævnet dispensation til det ansøgte.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevarerklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevarerklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevarerklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevnenes-hus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevarerklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevarerklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevarerklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevarerklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevarerklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg den 19. marts 2024

Henrik Tosti
formand

Denne afgørelse er sendt til:

EVANGELISK-LUTHERSK DIAKONISSEANSTALT FLENSBURG, christian@madsvejrup.dk

Tønder Kommune, teknisk@toender.dk, ln1@toender.dk

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk

Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

Museum Sønderjylland, planer@msj.dk

Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, toender@dn.dk

Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk

Dansk Ornitologisk Forening, toender@dof.dk

Friluftsrådet centralt, fr@friluftsradet.dk

Friluftsrådet Tønder, sydvestjylland@friluftsradet.dk